

juni
2021

**LANDSCHAPSTEKENING
KUNST EN CULTUUR
MECHELEN**

**LANDSCHAPSTEKENING
KUNST EN CULTUUR
MECHELEN**

Kerst - Circus Ronaldo - © Sebastien Adriaensen

Iemand Moet Het Doen - LAZARUS & Robijn Rooze - © Guy Kokken

INLEIDING	9
CULTUURLANDSCHAP	10
LOKAAL CULTUURBELEID	12
MECHELSE KUNSTENORGANISATIES	13
Erkende kunstenuorganisaties	13
Kunstenorganisaties	15
SOCIAAL ARTISTIEKE ORGANISATIES	16
DEELTIJDS KUNSTONDERWIJS	16
Stedelijk Deeltijds Kunstonderwijs	16
Gemeenschapsonderwijs	17
KUNSTGALERIJEN	17
KUNSTENAARS EN CREATIEVE ONDERNEMERS	18
SOCIO-CULTURELE VERENIGINGEN	18
CULTUURRAAD	18
ERFGOED & MUSEA	19
Landelijk erkend museum	19
Musea	19
Erfgoedorganisaties	20
VERWANTE SECTOREN	21
Jeugdorganisaties	21
Onderwijs	22
Transit M	22
Welzijnsorganisaties	22

MECHELEN IN CIJFERS

Demografische trends	25
Sociale trends	27
Leefbaarheid	28
Cultuurparticipatie	28
1/ publiek	28
2/ Culturele actoren	35
Uitdagingen	40

ANALYSE

TROEVEN

Gidsstad in samenleven	43
Stad van Mensenrechten	44
Stad van contrast	44
Mechelen is meer dan een stadscentrum	44
Cultuur en feesten	45
Talentontwikkeling	45
Co-creatieve en faciliterende stad	46

AMBITIES EN UITDAGINGEN

Verbinden om connectie te zoeken en cultureel weefsel uit te bouwen	49
Cultuur voor allen	51
Cultureel ecosysteem voor artistiek talent	52
Cultuur als troef voor ontwikkeling en vernieuwing	54

CONCLUSIE

24

25

27

28

28

28

35

40

42

43

43

44

44

44

45

45

46

48

49

51

52

54

57

Balsam - Zefiro Torna/Lunalia - © Alidoor-Dellatante

INLEIDING

De landschapstekening Kunst en Cultuur Mechelen is een initiatief van het Mechels Kunstenoverleg (MKO) en de afdeling Lokaal Cultuurbeleid van de Stad Mechelen. Zij maakten dit document op naar aanleiding van het hernieuwde kunstendecreet. Deze landschapstekening dient als basis voor de opmaak van subsidiedossiers voor professionele kunstorganisaties.

De landschapstekening brengt de huidige situatie van de kunst- en cultuursector in Mechelen in kaart en kijkt daarbij niet enkel naar het cultuurlandschap, maar ook naar de brede context waarbinnen deze sector zich beweegt. De tekening is een momentopname die de huidige uitdagingen van de sector in beeld brengt. En kijkt ook vooruit naar de toekomst aan de hand van vier gedeelde ambities waarvoor de Stad en de kunstpartners zich willen inzetten.

De bevindingen zijn het resultaat van een omgevingsanalyse en een SWOT-analyse waarvoor professionele kunstorganisaties, kunstenaars en verenigingen zijn bevroegd. Om tot een gedeelde visie te komen vonden verschillende voorbereidende vergaderingen plaats en gingen de leden van het MKO en RADAR dieper in op de uitdagingen en ambities tijdens twee online werkmomenten.

Omdat het cultureel landschap voortdurend in beweging is, vormt deze tekst de aanzet van een dynamisch denkproces dat we kunnen bijsturen waar nodig. De landschapstekening eindigt dan ook niet met dit document, maar geeft de start aan van een doorlopend traject om met de sector na te denken over een toekomstvisie voor kunst en cultuur in Mechelen.

CULTUUR-

Mechelen heeft een rijk en divers cultuurlandschap met professionele kunsthuisen, kunstenaars en een sterk socio-cultureel verenigingsleven. Het aanbod is gevarieerd en het landschap is complementair. Hoewel alle kunst disciplines zijn vertegenwoordigd in Mechelen zijn er geen professionele kunstorganisaties op het domein van architectuur en vormgeving actief in de stad. De tabel op blz. 11 geeft een overzicht van de Mechelse professionele kunstorganisaties per discipline.

LANDSCHAP

Organisaties	Disciplines										
	Audiovisuele/ Beeldende kunst	Circus	Dans	Erfgoed	Film	Literatuur	Multidisciplinair	Muziek	Theater		
Abattoir Fermé					x		x		x		
ARSENAAL/ LAZARUS						x	x		x		
Casco Phil								x			
Circus Ronaldo		x									
Collectif Malunés		x									
Cultuurcentrum Mechelen							x		x		
De Maan							x				
Festival van Vlaanderen							x				
Het Banket									x		
Het Kwartier									x		
Het Predikheren								x			
Kunstencentrum nona	x	x					x		x		
Museum hof van Busleyden				x							
Q-Some Big Band										x	
Theater M											x
Zefiro Torna				x			x				x

LOKAAL CULTUURBELEID

De belangrijkste spelers op het gebied van lokaal cultuurbeleid zijn Cultuurcentrum Mechelen, Het Predikheren, RADAR en Mechelen Feest. Zij vormen de basis-instrumenten van de stedelijke overheid om het cultuurbeleid vorm te geven. Deze stadsdiensten opereren binnen een geïntegreerde structuur, waarbij de bibliotheek en het cultuurcentrum sinds 2018 vervlochten zijn tot één hechte coherente entiteit. In deze horizontale structuur wordt samen gewerkt over de schotten heen, met het oog op een optimalisatie en professionalisering van de werking. De vijf pijlers die deze nieuwe structuur dragen zijn: collectiebeheer, programmatie, publiek en projecten, talentontwikkeling en ondersteuning.

Cultuurcentrum Mechelen

Cultuurcentrum Mechelen (CCM) is een artistiek huis met stevige funderingen in de stad en regio. Het is een culturele ontmoetingsplek waar nieuwsgierige bezoekers een aangename tijd kunnen beleven. CCM is gericht op het uitdragen van kunst en cultuur, zowel in de hoedanigheid van verspreider en aanbieder, als van bemiddelaar en uitvoerder. Zowel structureel als projectmatig werkt CCM stelselmatig samen met de uiteenlopende spelers binnen en buiten de regio. Op het gebied van productie, programmering, kunst- en cultuureducatie, publieksbemiddeling, communicatie en infrastructuur is het een partner voor organisaties van diverse aard: niet alleen met artistieke en culturele spelers - al dan niet professioneel - maar ook onderwijsinstellingen, socio-culturele verenigingen, jeugdhuizen, ondernemers en diverse overheden.

cultuurcentrummechelen.be

Het Predikheren

In het oude barokke Predikherenklooster situeert zich sinds 2019 de stadsbibliotheek van Mechelen. Het Predikheren is meer dan alleen een bibliotheek, het is een plek om op verhaal te komen. Het oude kloostercomplex

is 'de grootste leefruimte' van de stad, waar de inwoners van Mechelen hun eigen verhalen kunnen maken, brengen en toevoegen, in schrijfworkshops, debatten en lezingen, of als getuigenissen. Het is een publieke ontmoetingsruimte waar het aangenaam vertoeven is en waar elke bezoeker de rust of juist de dynamiek vindt die beantwoordt aan zijn verwachtingen. En een concept met vijf inhoudelijke basislijnen: lezen en literatuur, ontmoeting, debat en gemeenschapsvorming, kennisoverdracht en informatie, kunst en cultuur, ontwikkeling en educatie.

hetpredikheren.be

In 2019 erkende Toerisme Vlaanderen Het Predikheren als een Flanders Heritage Venue en zette daarmee haar werking internationaal op de kaart. In 2020 viel Het Predikheren opnieuw in de prijzen en won de Onroerenderfgoedprijs met alst hema 'publieke toegankelijkheid'.

Mechelen Feest

Mechelen Feest organiseert en faciliteert jaarlijks heel wat activiteiten, festivals en culturele stadsevenementen. Bovendien biedt Mechelen Feest de nodige ondersteuning voor organisatoren via hét evenementenloket. Het evenementenaanbod van Mechelen Feest is zeer breed en heeft twee grote pijlers: een winter- én een zomerprogramma. Daarnaast organiseert Mechelen Feest jaarlijks een groot cultureel stadsproject rond een bepaald thema. Deze jaarthema's vormen een verbinding tussen cultuur, erfgoed en de actualiteit. Om deze jaarthema's uit te werken wordt er steeds ingezet op maximale synergiën met de projectwerking van de lokale kunstpartners en de amateurverenigingen. De komende jaren is er gekozen voor de thema's: Stille, Gender en Europa.

mechelenfeest.be

dezomerisvanmechelen.be

mechelenhoudtjewarm.be

RADAR

RADAR is het nieuwe platform van Stad Mechelen dat creatief talent ondersteunt en nieuwe cultuurprojecten verbindt met kansen in de stad, zodat zij kunnen meebouwen aan de culturele en creatieve stad van morgen. Het is sinds 2020 het resultaat van een samensmelting van twee unieke culturele werkingen in de stad. H30, de artistieke werkplek voor jongeren, sinds 2008 een veilige haven voor jonge creatieve Mechelaars om hun talent te ontdekken en te ontplooiën. En Mechelen Talentfabriek dat sinds 2016 ondernemende kunstenaars en creatieven ondersteunt bij het ontwikkelen van eigen projecten en de doorgroei naar een (semi-) professioneel parcours. RADAR biedt informatie, advies, begeleiding, ruimte en netwerk.

radarmechelen.be

MECHELSE KUNSTEN- ORGANISATIES

In Mechelen zijn heel wat professionele kunst- en cultuurhuizen actief. Zij zorgen voor een sterke culturele dynamiek in de stad.

ERKENDE KUNSTENORGANISATIES

De 13 erkende culturele spelers komen regelmatig samen in het Mechels Kunstenoverleg. Tijdens dit structureel overleg reflecteren ze over het Mechelse cultuurland en beleid en zoeken ze actie naar verbinding en samenwerking.

Abattoir Fermé

Abattoir Fermé is een theatergezelschap dat vanuit een fascinatie voor 'de wereld achter de wereld': de geheimen van onze cultuur, de wortels van onze collectieve angsten en de

verborgen wonden, fantasieën en rituelen van deze tijd, op zoek gaat naar nieuwe thema-tieken, dramaturgieën en theatervormen.

abattoirferme.be

ARSENAAL/LAZARUS

ARSENAAL/LAZARUS is een theater dat creëert en produceert, maar werkt ook receptief en participatief. Het brengt verhalen die ertoe doen, die raken, doen nadenken en die zo de relevante onderwerpen van vandaag in een gemeenschappelijk gesprek brengen als een dynamisch deel voor een gezond stedelijk, landelijk weefsel.

arsenaallazarus.be

Casco Phil

Casco Phil is een orkest dat geen orkest is, met een vaste groep van 35 musici. Een muziekwerkplaats waar klassiekers opnieuw tot leven komen, nieuwe muziek ontstaat en grenzen tussen genres worden overschreden. Een gezelschap voor liefhebbers en leken, voor kinderen, jongeren en volwassenen.

cascophil.be

Circus Ronaldo

Circus Ronaldo is een internationaal rondtrekkende circus compagnie dat circus en theater versmelt tot een harmonieus geheel. Door haar creaties verbindt Circus Ronaldo het verleden met de toekomst in een herkenbare en pure beleving van het nu. Dit doet ze door de elementen uit de circus-traditie te combineren met hedendaagse artistiek werk of door rijke ervaring te toetsten aan/te confronteren met jong experiment.

circusronaldo.be

Collectif Malunés

Collectif Malunés is een hedendaags nomadisch circuscompagnie. Centraal staat de zoektocht naar een duurzame collectieve manier van werken en wat collectiviteit kan betekenen in onze bredere samenleving. Hun voorstellingen nodigen de toeschouwers uit tot reflectie over verschillende maatschappelijke thema's: gender, inclusie, ecologie, taboes,...

collectifmalunes.be

DE MAAN

DE MAAN maakt beeldend theater voor een jong publiek dat op een uitdagende manier wordt aangesproken. Haar diepgeworteld poëtisch figurentheater wordt echter meer en meer opengetrokken via hybride visuele vormen en makers. De artistieke vrijheid om te variëren tussen figurentheater en andere visuele vormen draagt DE MAAN hoog in het vaandel. De artistieke zoektocht binnen dit boeiende beeldende spectrum staat centraal in de werking. Met elke voorstelling daagt DE MAAN en haar makers haar beeldende erfenis uit.

demaan.be

Festival van Vlaanderen Mechelen/Kempen

Festival van Vlaanderen Mechelen/Kempen bestaat anno 2021 uit twee klassieke muziekfestivals: het voorjaarsfestival LUNALIA in de stad Mechelen en het najaarsfestival Musica Divina in negen steden en gemeenten in de Kempen. LUNALIA wil tijdloze muziek met de kracht van de volle maan bieden. De focus ligt daarbij op alle aspecten van de menselijke stem.

lunalia.be

Het Banket

Het Banket is een theatergezelschap die talige, verbeeldingsrijke voorstellingen brengt. De producties vinden inspiratie bij de vaak bizarre fantasieën van kinderen, grotesk, surreëel. De grondstof van de verhalen is het woelige gevoelsleven van het kinderpúblic, de vertaling van angsten, verdriet, liefde,....

hetbanket.be

Het Kwartier

Het Kwartier is een theatergezelschap dat zich focust op nieuwe teksten. Inhoudelijk en vormelijk onderzoek staan centraal in het werk van regisseurs-auteurs Freek Mariën en Carl von Winckelmann en dramaturge Ruth Mariën. De makers creëren nieuwe voorstellingen en nieuwe teksten voor een breed publiek van kinderen tot volwassenen. Verbeelding en maatschappelijk engagement vormen een rode draad in hun werk.

hetkwartier.be

Kunstencentrum nona

Kunstencentrum nona is een ambitieus en genereus huis voor podiumkunsten, beeldende kunst en muziek. Kunstencentrum nona ondersteunt individuele kunstenaars en collectieven, dicht de kloof tussen opleiding en professioneel werkveld, en zoekt onafgebroken naar verbanden tussen een kunstaanbod en nieuwe bezoekers. Kunstencentrum nona organiseert events zoals Contour Biennale, BRAND! jazz festival en het nieuwe BROEK festival, i.s.m. Stad Mechelen of Provincie Antwerpen. Nona is de collectieve noemer voor een discipline-overschrijdend programma dat ze presenteren in eigen zalen, op locatie, bij Mechelse partners en op tournee in binnen- en buitenland.

nona.be

Q-Some Big Band

Q-Some Big Band is een hedendaags jazzorkest bestaande uit jonge, professionele muzikanten. Vanuit de Q-Some Composer Hub verkennen ze de klank- en kleurrijkdom die een moderne bigband te bieden heeft. Q-Some Big Band is ook een ontwikkelings- en ontmoetingsplek waar ambitieuze opkomende componisten en een nieuwe generatie professionele (jazz)muzikanten elkaar ontmoeten en uitdagen. Q-Some Big Band biedt een ontdekkingsplatform om de mogelijkheden binnen het genre te exploreren en een frisse, hedendaagse wind door het Europese bigbandlandschap te laten waaien.

qsomebigband.com

Theater M

Theater M staat voor een jong en open theatermakershuis. Het is een gezelschap van spelers en makers dat ernaar blijft streven om te doen waar ze zo van houden. De nobele kunst van het toneelspelen en het creëren van kansen voor (jong) talent. Theater M is gekend voor haar bedrevenheid in het koppelen van maatschappelijke thema's met toegankelijk theater.

theaterm.be

Zefiro Torna

Zefiro Torna staat internationaal bekend om zijn vernieuwende en originele concepten. Het ensemble brengt het muzikale erfgoed uit middeleeuwen tot barok op een unieke manier tot leven door een historische

uitvoeringspraktijk te koppelen aan andere muziekgenres, literatuur, filosofie, wetenschap en hedendaagse visuele kunsten, (figuren) theater of dans. Zefiro Torna creëert zo beklievende totaalconcepten rond een variatie aan symbolische en allegorische thema's. Zefiro Torna draagt als cultureel ambassadeur het logo en imago van de stad mee tot ver buiten de landsgrenzen. Het interdisciplinaire ensemble geeft een actuele invulling aan cultuurhistorische thema's (i.s.m. met o.a. Museum Hof van Busleyden, Abattoir Fermé of ARSENAAL/LAZARUS). Producties als De Allegorie van het Verlangen, Lassus Grand Cru, Balsam of PAST >I ORALE werden gecreëerd i.s.m. Mechelse partners als Lunalia, het Cultuurcentrum, Artenova en Antarctica Records.

zefirotorna.be

De erkende kunstorganisaties zetten Mechelen nationaal en internationaal op de kaart door hun unieke aanbod en kwalitatieve projecten. Ze zetten sterke producties neer in Mechelen, maar gaan ook op tournee in binnen- en buitenland. Bovendien vinden ze hun weg naar prestigieuze internationale podia en festivals en zijn via diverse mediakanalen wereldwijd te bekijken en te beluisteren.

- **Hotel Poseidon, Ubu Rex - Berliner Ensemble, Colossus**
Abattoir Fermé
- **De Grond der Dingen, In Search of Democracy, Poquelin II**
ARSENAAL/LAZARUS
- **La Cucina dell'Arte, Fidelis Fortibus**
Circus Ronaldo
- **Lunalia, Pückler-Karawane**
Festival van Vlaanderen Mechelen Kempen
- **Contour Biennale, BROEK festival, BRAND! jazz festival**
Kunstencentrum nona
- **Balsam op Podium 19, Internationale tournee**
Zefiro Torna

KUNSTENORGANISATIES

Het Mechelse cultuurlandschap is dynamisch en voortdurend in beweging. Door de gunstige ligging van Mechelen, centraal in Vlaanderen, en zijn culturele uitstraling oefent de stad een aantrekkingskracht uit op professionele organisaties om er zich te vestigen. Doordat de culturele sector alsmar blijft groeien, is onderstaande lijst met kunstorganisaties dan ook niet limitatief.

Circolito

Circolito verzorgt circuslessen, circusinitiaties, -stages en kampen. Speciale aandacht gaat naar techniek, expressie, creativiteit, basis motorische eigenschappen, ver- en bewondering, motivatie, succesbegeleiding, zelfvertrouwen, initiatief, leren (zelfstandig-) leren, teamwerk, communicatie. De lessen worden gegeven door ervaren circusbegeleiders en/of professionele circusartiesten. De circusschool is een springplank voor jong talent en kent een grote doorstroom naar internationale circusscholen.

circolito.be

Filmhuis

Filmhuis is een onafhankelijke non-profit cinema die filmliefhebbers uit Mechelen en omgeving een programma vol kwaliteitsfilms biedt. Daarnaast organiseren ze ook allerlei activiteiten en bieden een open scherm aan voor jonge Mechelse cineasten, lokale documentairemakers en acteurs. Elke maand wordt in samenwerking met Academie Mechelen een Art film vertoond, een film of documentaire rond kunst of een kunstenaar met vakkundige inleiding en/of Q&A. Vaak met de betrokken artiest zelf.

filmhuismechelen.be

Jazzzolder

Jazzzolder is een semi-professionele kunstorganisatie die zich tot doel stelt de jazzmuziek te promoten. Alle genres van de jazzmuziek komen aan bod: van traditionele bebop over

fusion en free jazz tot improvisatiemuziek. De Jazzzolder wil een podium bieden aan jonge muzikanten van hoofdzakelijk Belgische bodem. Vaak gaat het om studenten of pas afgestudeerden. Sommigen onder hen ontpopten zich tot grote namen: Jef Neve, Robin Verheyen, Tutu Puoane,... De organisatie biedt een kwalitatief sterk en gevarieerd programma en heeft ondertussen een stevige reputatie verworven bij binnen- en buitenlandse muzikanten.

jazzzolder.be

Lumière

Lumière is een stadsbioscoop en culturele ontmoetingsplaats dat een divers en kwalitatief filmaanbod naar een breed publiek brengt. Er ligt een sterke focus op arthouse films, kwalitatief TV drama én Scandinavische succesverhalen.

lumiere-mechelen.be

Mechels Kamerorkest

Mechels Kamerorkest is een semi-professioneel gezelschap bestaande uit een 50-tal musici. Het orkest beoogt binnen een semi-professioneel kader een brug te zijn voor jonge getalenteerde musici aan het deeltijds kunstonderwijs met het oog op een overstap naar het professionele werkveld. De combinatie van zeer begaafde liefhebbers, studenten aan de diverse Vlaamse conservatoria en afgestudeerde professionele musici maakt een streven naar hoge artistieke kwaliteit mogelijk.

mechelskamerorkest.be

SOCIAAL ARTISTIEKE ORGANISATIES

Sjarabang

Sjarabang stimuleert deelname aan kunst en cultuur door een aanbod aan beeldende en expressieve activiteiten en projecten op maat van mensen met een beperking. Sjarabang organiseert een open atelier, podiumkunsten, een jaarlijks kunstenfestival, workshops en kunstkampen. Ze bewaren kunstwerken door ze op te nemen in hun artotheek en tonen ze aan een breed publiek. Ze bezoeken tentoonstellingen en theatervoorstellingen met hun deelnemers. Hun aanbod brengt mensen met en zonder beperking samen in een inclusief verhaal.

sjarabangvzw.be

Zwemmen in Brak Water

Zwemmen in Brak Water is het theatergezelschap van Pier De Kock. Ze spelen een schoolvoorstelling over kinderarmoede en doen regies bij derden. Het Hof van Savooien is het sociaalartistieke luik van het gezelschap waar ze theater maken over armoede met personen in armoede en niet in armoede. Ze leveren eveneens creatieve ondersteuning aan diverse sociale organisaties in en buiten Mechelen.

DEELTIJDS KUNSTONDERWIJS

STEDELIJK DEELTIJDS KUNSTONDERWIJS

De Stad Mechelen is de inrichtende macht van drie scholen voor deeltijds kunstonderwijs: het Stedelijk Conservatorium voor Muziek,

Woord en Dans, de Koninklijke Academie voor Beeldende Kunsten en de Koninklijke Beiaardschool Jef Denyn.

Academie

Kinderen en jongeren kunnen in de Academie terecht vanaf zes jaar voor een opleiding algemene beeldende vorming. Volwassenen kunnen dan weer heel specifiek kiezen voor een dag-, avond- of weekendcursus tekenen, schilderen, beeldhouwen, textiel, keramiek, glaskunst, multidisciplinair atelier, vrije grafiek, toegepaste grafiek, digitale beeldvorming of kunstgeschiedenis. De Academie heeft ook een afdeling in Bonheiden.

academiemechelen.be

Conservatorium

In het Conservatorium kunnen leerlingen vanaf acht jaar terecht voor een opleiding muziek (klassiek en pop/jazz) of woord (algemene verbale vorming, toneel, voordracht, welsprekendheid, literaire creatie). Voor dans (klassiek ballet, hedendaagse dans, moderne jazzdans, choreografie en compositie, flamenco) is de instapleeftijd zes jaar. De hoofdschool is gelegen aan de Melaan, in het centrum van de stad. Daarnaast is er een wijkafdeling in Hombeek en zijn er filialen in Sint-Katelijne-Waver en Bonheiden.

conservatoriummechelen.be

Koninklijke Beiaardschool Jef Denyn

De Koninklijke Beiaardschool Jef Denyn is een instituut met internationale uitstraling. Van over de hele wereld komen jongeren en volwassenen er studeren met één doel voor ogen: beiaardier worden. Het publiek is zeer divers, zowel qua nationaliteit als qua vooropleiding. Zowel de absolute beginneling als de reeds gevorderde muzikant kan hier terecht voor een opleiding in het beiaardspel 'op maat'.

beiaardschoolmechelen.be

GEMEENSCHAPSONDERWIJS

Instituut voor Kunst en Ambacht

Het Instituut voor Kunst en Ambacht is een school voor deeltijds kunstonderwijs, ingericht door het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap. De school is een academie beeldende en audiovisuele kunsten en biedt een doorgedreven praktische, theoretische en kunstzinnige opleiding, gedragen door meester – docenten. Verscheidene disciplines worden aangeleerd: boekbinden, edelsmeedkunst, fotografie, glas en keramiek. Vooral de glasafdeling heeft een grote bekendheid en uitstraling. Overkoepelend worden de vakken materialenkennis en kunstgeschiedenis gegeven. Naast het atelierwerk vinden er jaarlijks meermaals workshops en initiaties plaats.

ikamechelen.be

KUNSTGALERIJEN

Mechelen kent heel wat kunstgalerijen. In deze tekening werden enkel de galerijen opgenomen die publiek toegankelijk zijn en werk van verschillende kunstenaars exposeren.

Galerie Duende

Galerie Duende is een sociaal-artistiek project dat kwetsbare kunstenaars stimuleert om met sterke kunst naar buiten te treden en zo een ontmoeting aan te gaan met het reguliere kunstcircuit.

galerieduende.weebly.com

Galerie M

Galerie M toont hedendaagse kunst in symbiose met authentieke etnografische kunst en organiseert minstens tweemaal per jaar een tentoonstelling. Naast de vaste collectie van eigen werk en van Mechelse kunstenaars met schilderkunst, beeldhouwkunst, glaskunst,

aquarel, tekeningen en ets, is er een interessant aanbod aan authentieke etnografische beelden en voorwerpen. In de galerie én in de tuin kan de bezoeker genieten van diverse kunstdisciplines. Galerie M vertegenwoordigt o.a. de kunstschilders Willy Van Eeckhout, Brice Heyndels, Herman De Winter, Jean Hellemans en beeldhouwers Roger De Haes, en Guido De Vos.

galeriem.be

Galerie Transit

Galerie Transit toont en promoot internationale actuele kunst. Naast de vaste collectie van de kunstenaars van Transit worden er tweemaandelijks nieuwe tentoonstellingen georganiseerd.

transit.be

M.ARS Mechelen

M.ARS Mechelen geeft kunstenaars een kwalitatieve atelierruimte waar ze eigen werk kunnen (co-)creëren en exposeren via tentoonstellingen, open ateliers, try-outs en debatten.

facebook.com/M.ARSMechelen

KUNSTENAARS EN CREATIEVE ONDERNEMERS

In Mechelen vertoeven heel wat kunstenaars, artiesten, muzikanten, collectieven, makers, enz. die een grote verscheidenheid aan kunstdisciplines beoefenen. Daarnaast zijn er de creatieve ondernemers die producten en/of diensten produceren en verspreiden die zowel een economische als een culturele waarde hebben. Deze groep creatievelingen worden vaak gebundeld onder de culturele en creatieve sectoren. Hieronder verstaan we architectuur, de audiovisuele sector, beeldende kunst, de communicatiesector, design, erfgoed, game industrie, gedrukte en digitale media, mode, muziek, nieuwe media en podiumkunsten. Deze kunstenaars en creatieve ondernemers kunnen vandaag in Mechelen in

Artenova en Brandwerk aan de slag om hun ideeën vorm te geven. Deze tijdelijke sites voor creatieven bieden ruimte, begeleiding en een netwerk.

facebook.com/artenovamechelen
facebook.com/Brandwerk-104088141702459

SOCIO-CULTURELE VERENIGINGEN

Mechelen heeft een rijk en divers verenigingsleven met een grote waaier aan socio-culturele en culturele verenigingen. Deze verenigingen worden ondersteund door vrijwilligers en sympathisanten. Zij zorgen mee voor het rijke, diverse en levendige gemeenschapsleven van de stad. Naar schatting zijn er ruim 200 socio-culturele verenigingen actief in Mechelen en de dorpen.

CULTUURRAAD

De stedelijke Mechelse cultuurraad is een adviesorgaan dat fungeert als spreekbuis voor het hele culturele veld naar het beleid. Dit betekent het aanduiden van blinde vlekken, het informeren over de noden en behoeften van het veld en het communiceren van de gemaakte keuzes aan de sector. Daarnaast geeft de raad ook advies over het cultuurbeleid. Dat kunnen bedenkingen zijn bij wat er nu reeds is, maar ook voorstellen voor een te voeren beleid. Momenteel heeft de cultuurraad vier werkgroepen die adviezen formuleren over de thema's: inclusie, evenementen, Het Predikheren en erfgoed.

mechelen.be/cultuurraad

Op 1 april 2021 overhandigde de Cultuurraad samen met de SARPH en de Mechelse Ouderenraad een gebundeld advies voor integrale toegankelijkheid van kunst en cultuur: Cultuur voor allen. Lees het advies op mechelen.be/cultuurraad.

ERFGOED & MUSEA

LANDELIJK ERKEND MUSEUM

Museum Hof van Busleyden

Het Museum Hof van Busleyden is een landelijk erkend museum. Dit dynamisch stadsmuseum situeert zich in het Bourgondisch stadspaleis van Mechelen en heeft een professionele museale werking met een sterke permanente presentatie en wisselende tijdelijke tentoonstellingen. De afgelopen jaren ontwikkelde het vernieuwde stadsmuseum zich tot een hybride museum voor en over de stad. Hybride in die zin dat het participatie en netwerken combineert met de traditionele museumwerking. Hybride in de combinatie van universeel stadspaleis en stedelijke hofcultuur met hedendaagse invalshoeken. Hybride ook in de meerduidigheid van het betekenis geven, waarin zowel plaats is voor het subjectieve als het objectieve, het topstuk als het persoonlijk betekenisvol object. Het stadsmuseum is op die manier een plaats van ontmoeting en gesprekken, een broedplaats van ideeën en een verzamelplek van kunst.

hofvanbusleyden.be

Sinds 2016 is de werking van de Erfgoedcel Mechelen geïntegreerd in Museum Hof van Busleyden.

In 2020 integreerde De Garage in het museum. De Garage, ruimte voor actuele kunst, creëert een vrijplaats voor zowel gevestigde als jonge kunstenaars, waarbij de kunstenaar en zijn of haar oeuvre centraal staan. Door de integratie van De Garage in het museum tekent het museum een visie uit voor hedendaagse kunst en zet ze de transhistorische dialoog verder.

In 2020 wint het project 'De Grond der Dingen' in samenwerking met ARSENAAL/LAZARUS een Ultima voor Lokaal Cultuurbeleid (degrondderdingen.be).

MUSEA

Het Kunstuur

Het Kunstuur stelt topwerken tentoon uit de periode 1880-1950. Bij elk schilderij wordt een verhaal verteld door een bekende of minder bekende Vlaming. Samen met de unieke belichting en de aangepaste muziek van Dirk Brossé zorgt dat voor een uur betoverende kunst in een historische locatie, de Heilige Geestkapel.

hetkunstuur.com

Het Zotte Kunstenkabinet

Het Zotte Kunstenkabinet is een privé museum, opgericht in het historisch pand 't Vliegend Peert, het geboortehuis van Mayken Verhulst, schoonmoeder en mentor van Pieter Breugel de oude. De museumcollectie omvat originele satirische schilderijen uit de 16de eeuw met de nadruk op talloze rare mensen en monstertjes. Je vindt er werk van o.a. Jeroen Bosch, Pieter Breugel de jonge en Jan Steen.

vliegendpeert.be

Horlogeriemuseum

Het Horlogeriemuseum is een privé museum met een zeer diverse collectie van tijdmeters die dateren van circa 1600 tot nu. De collectie omvat unieke torenuurwerken, zandlopers, zonnewijzers, mysterieuze klokken, uitzonderlijke zakhorloges en zo veel meer. Daarnaast kan je ook terecht in hun atelier, de klokkenkliniek, voor de restauratie van antieke klokken en horloges.

horlogeriemuseum.be

Kazerne Dossin

Kazene Dossin is een museum, memoriaal en documentatiecentrum over Holocaust en Mensenrechten. De permanente tentoonstelling maakt naast de Holocaust ook plaats voor het democratisch bewustwordingsproces en de impactvolle beslissingen die de wereld genomen heeft na afloop van WOII: de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, het VN-handvest, de oprichting van het Internationaal Gerechtshof,...

Het archief van Kazerne Dossin herbergt een grote verzameling van digitale en fysieke documenten over de Holocaust in België. In collectie zijn ook video- en audiobestanden, authentieke voorwerpen, enz. Naast de permanente tentoonstelling toont het museum jaarlijks een tijdelijke tentoonstelling en is er ook ruimte voor gastprojecten.

kazernedossin.eu

Speelgoedmuseum

Het Speelgoedmuseum is een op regionaal niveau erkend museum. De collectie is eigendom van de stad, de werking is in handen van een privaatrechtelijke vzw. Het museum benadert speelgoed in zijn historische, sociale en economische context met herkenbaarheid als extra troef. Via interactieve presentaties, spelateliers en actieve rondleidingen met speelgoed als volwaardig erfgoed. Het documentatiecentrum stelt kennis en expertise ter beschikking voor studie en onderzoek.

speelgoedmuseum.be

In de zomer 2022 opent het Speelgoedmuseum op een toplocatie in het vernieuwde stationscomplex van Mechelen.

ERFGOEDORGANISATIES**Aartsbisschoppelijk archief**

Het Aartsbisschoppelijk archief is het geheugen van het aartsbisdom. Het archief heeft een

dienstverlenende functie ten aanzien van de centrale diensten van het aartsbisdom en de drie territoriale vicariaten op het vlak van archiefbeheer. Daarnaast staat het in voor het beheer, de ontsluiting en de valorisatie van de historische archieven van het aartsbisdom. De belangrijke archiefbestanden zijn: de archieven van de aartsbisschoppen en de vicarissen-generaal, het Groot Seminarie en het Sint-Romboutskapittel in Mechelen en van de kerkelijke rechtbank.

kerknet.be/aartsbisdom/organisatie/diocesaan-archief

CEMPER

CEMPER is het centrum voor muziek- en podiumerfgoed. CEMPER adviseert, ondersteunt en begeleidt iedereen die met muziek- of podiumerfgoed in aanraking komt: van amateur tot professional, van hobbyist tot academicus, van erfgenaam tot verzamelaar.

cemper.be

Congres- en Erfgoedcentrum Lamot

Congres- en Erfgoedcentrum Lamot is een multifunctioneel en geïntegreerd huis. De commerciële congreswerking voorziet acht multifunctionele zalen en faciliteiten voor bedrijfscongressen, evenementen en feesten. Lamot is het hoofdkwartier van de Mechelse MICE-werking en heeft daarnaast ook een culturele erfgoedwerking. Lamot biedt ruimte voor publiekprojecten rond Mechels cultureel erfgoed zoals Soirée Lamot en de grote zomertentoonstellingen. Tegelijk is Lamot steeds meer een knooppunt van (internationale) reflectie en debat binnen de Vlaamse erfgoedsector.

lamot-mechelen.be

Depot Rato

Depot Rato is een integraal erfgoeddepot voor roerend en onroerend erfgoed van de stedelijke erfgoedcollecties. In het depot worden archeologische vondsten onder ideale condities opgeslagen, geïnventariseerd en geconsulteerd in het kader van verder wetenschappelijk onderzoek. Het depot neemt naast Mechelse vondsten ook archeologische ensembles uit de regio op. Naast de archeologische collectie huisvest Depot Rato ook de collecties van de afdeling Musea & Erfgoed en het Stadsarchief.

Histories vzw

Histories vzw is een dienstverlenende organisatie voor erfgoedvrijwilligers in Vlaanderen en Brussel. De vzw neemt actief een landelijke rol op voor erfgoedpraktijken zoals heemkunde, familiekunde en cultuur van alledag. Daarnaast bieden ze een thuis aan het bodemvondstenplatform Medea en aan de nieuwe gemeenschap van metaaldetectoristen.

historiesvzw.be

Koninklijke Tapijtweverij De Wit

De Koninklijke Tapijtweverij De Wit bezit één van de meest prestigieuze privécollecties van wandtapijten ter wereld en een open, toonaangevend restauratie- en weefatelier. Ze is gevestigd in een uniek historisch kader: de 15e-eeuwse refuge van de abdij van Tongerlo. Tapijtweverij De Wit is vandaag wereldleider in de restauratie van oude wandtapijten uit museumcollecties.

dewit.be

Stadsarchief Mechelen

Het Stadsarchief Mechelen is een historisch documentatiecentrum en bewaarplaats van het Mechelse archivalisch erfgoed. Het verzamelt alle mogelijke informatie over de stad, de regio en haar bewoners en maakt die toegankelijk voor het publiek. Die informatie bevindt zich in diverse documenten (archiefstukken, boeken, kranten, tijdschriften, cd-roms...) afkomstig van personen, families, verenigingen, bedrijven,... Ze strekt zich uit vanaf de middeleeuwen tot vandaag.

stadsarchiefmechelen.be

VERWANTE SECTOREN**Hannah Arendt Instituut**

Het Hannah Arendt Instituut is een organisatie die zich buigt over stedelijkheid, burgerschap en diversiteit. Het instituut heeft als doel wetenschap verbinden met beleid, middenveld en burgers, om zo het samenleven in diversiteit te beleven. Dit doen ze door wetenschapsvalorisatie, vorming en onderzoek.

hannah-arendt.institute

JEUGDORGANISATIES**J@M vzw**

J@M vzw organiseert activiteiten in de vrije tijd van kinderen en tieners die maatschappelijk minder kansen krijgen om zich te ontplooiën. Educatieve en recreatieve activiteiten in de vrije tijd van de jongeren zorgen voor een motiverende basis op weg naar maatschappelijke participatie en betrokkenheid. J@M hecht veel belang aan een goede samenwerking met een netwerk van verenigingen, andere organisaties en scholen in de wijken waar ze actief zijn. De jeugdwerkers slaan een brug tussen de jongeren en deze organisaties. Kinderen en tieners die er klaar voor zijn worden toegeleid naar andere voorzieningen, onder andere sportverenigingen, regulier jeugdwerk,...

jamvzw.be

Regionaal Open Jeugdcentrum Mechelen

Regionaal Open Jeugdcentrum Mechelen (ROJM) is een laagdrempelig jeugdhuis met een pedagogische functie voor kwetsbare jongeren. Het ROJM geeft aan haar jongeren ook tal van mogelijkheden om zich creatief uit te drukken. Zo is er in het centrum naast een cinemazaal en danszaal ook een opnamestudio, Studio 15.

rojm.be

Het jaarlijkse evenement 'Showtime' geeft jongeren de kans om op te treden voor een groter publiek. Met 'Prove it on the dance floor' kunnen dansers hun talent tonen tijdens een internationale dance battle.

ONDERWIJS

In Mechelen zijn er 63 scholen basis en secundair onderwijs, waarvan 38 basisscholen, vier buitengewoon basisonderwijs, 15 secundair onderwijs vier deeltijds beroepssecundair en twee buitengewoon secundair. In 2019 volgden hier in totaal 20.881 leerlingen onderwijs. Deze scholen zijn een belangrijk partner voor cultuurorganisaties in de samenwerking rond cultuureducatie. In 2020 werden in Mechelen 102 schoolvoorstellingen georganiseerd.

mechelen.be/onderwijs

Thomas More

Thomas More is een hogeschool met 12 campussen waarvan er vier in Mechelen gevestigd zijn. Campus Mechelen bood in 2018 aan 3.383 studenten onderwijs. Met 42 bachelor- en 18 graduaatsopleidingen is Thomas More een kweekvijver voor hooggeschoold professioneel talent. De school biedt ook enkele opleidingen aan voor beroepen binnen de creatieve sector zoals toerisme, eventmanagement, media en multimedia design, communicatiemanagement, interieurvormgeving, meubelontwerp en toegepaste architectuur.

thomasmore.be

TRANSIT M

Tranist M is een ontmoetingsplaats voor jongeren. De jongerenzone biedt plaats aan pop-ups en experimentele projecten die gelinkt zijn aan sport, cultuur of het verenigingsleven.

transitm.mechelen.be

WELZIJSORGANISATIES

Op het vlak van welzijn zijn er ook heel wat organisaties die zich bezig houden met vrijetijdsbesteding. In Mechelen zijn er vijf lokale dienstencentra waar je kan deelnemen aan allerlei activiteiten of je kan inzetten als vrijwilliger om je passie te delen met anderen.

zorgbedrijfrivierenland.be

Ook organisaties waar armen het woord nemen zetten in op vrijetijdsparticipatie.

De Lage Drempel

De Lage drempel organiseert heel wat vrijetijdsactiviteiten zoals toneelbezoek, tentoonstellingen, opera, wandeling en zo veel meer. Daarnaast doet de organisatie ook zelf aan cultuur met zijn zangkoor en de wekelijkse crearuimte. Voor kinderen is er het talentenlab waar ze kunnen proeven uit een waaier aan activiteiten. Daarnaast heeft De Lage Drempel ook het 'Rap op Stap'-kantoor dat personen met een beperkt budget helpt aan een leuke uitstap of activiteit.

lagedrempel.be

De Keeting

De Keeting organiseert activiteiten om niet-armen te sensibiliseren en het beleid te beïnvloeden. Daarnaast tracht de organisatie met alle belanghebbenden in de maatschappij het armoededeбат aan te gaan. De Keeting heeft vier werkingsluiken: de ontmoetingsruimte, het vormingsaanbod, het themawerk en het dienstenaanbod.

dekeeting.be

DE MAAN - © Diego Franssens

GHOST - Abattoir Fermé - © Stef Lermous

MECHELEN

“Het inwonersaantal is de laatste jaren fors toegenomen en zal dat de komende jaren nog doen. We verwachten tegen 2040 met 100.000 inwoners te zijn in Mechelen”

IN CIJFERS

In onderstaande omgevingsanalyse geven we enkel de elementen weer die invloed hebben op de cultuurbeleving- en participatie in Mechelen. De analyse is gebaseerd op gegevens afkomstig uit Stadsmonitor 2020¹ en Swing volgens het Rijksregister 2020².

DEMOGRAFISCHE TRENDS

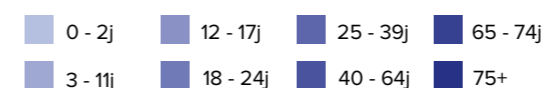
Mechelen is de kleinste Vlaamse kunststad, althans wat betreft het aantal inwoners. Maar met haar ruim 86.921 inwoners is ze wel de vijfde grootste stad van Vlaanderen. Ze heeft een erg jeugdige bevolking en vertoont naast Antwerpen ook de beste vooruitzichten voor verdere groei. Het inwonersaantal is de laatste jaren fors toegenomen en zal dat de komende jaren nog doen. We verwachten tegen 2040 met 100.000 inwoners te zijn in Mechelen.

Bevolking in Mechelen

De bevolking van Mechelen maakt een explosieve groei mee. Vooral veel jongeren tussen de 3 en 11 jaar en ouderen van tussen de 65 en 74 jaar vinden hun weg naar Mechelen.

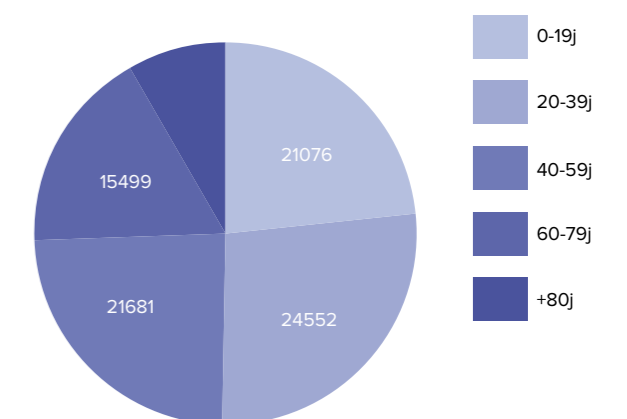

Legende

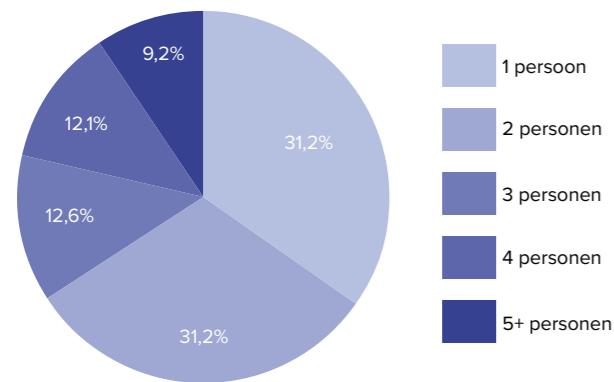
Dat Mechelen een erg jonge bevolking kent is duidelijk waar te nemen in de leeftijdsverdeling in groepen. Het grootste deel van de Mechelse bevolking bevindt zich namelijk in de categorie tussen 20 en 39 jaar en meer dan de helft van de bevolking is jonger dan 39 jaar.

Leeftijdsverdeling in groepen per aantal inwoners

Op 1 januari 2020 waren er 36.580 huishoudens in Mechelen. Uit de voorspelling van Statistiek Vlaanderen blijkt dat Mechelen zich de komende jaren mag verwachten aan een stijging van het aantal huishoudens tot circa 40.000 tegen 2035. Als we kijken naar de samenstellingen van de Mechelse huishoudens in 2020 dan stellen we vast dat de grootste categorie bestaat uit éénpersoonshuishoudens.

Private huishoudens naar grootte percentage t.o.v. private huishoudens

Op het vlak van diversiteit kan Mechelen zich meten met de grootsteden van dit land. De Mechelse bevolking heeft wortels in meer dan 134 verschillende landen en samen spreken ze meer dan 80 verschillende talen. Mechelen is superdivers en daar zijn we trots op! Niet voor niets won burgemeester Bart Somers de prestigieuze World Mayor Prize 2017, waarbij hij onder andere een pluim kreeg voor het Mechels diversiteitsbeleid. Iets meer dan 1 op 3 Mechelaars heeft een niet-Belgische achtergrond. De meerderheid van deze personen heeft een herkomst in de Magreblanden (41,4%). Eén op de twee kinderen die vandaag in Mechelen geboren worden, is van buitenlandse afkomst. Een positieve houding tegenover verschillende culturen nam de afgelopen jaren sterk toe in Mechelen. Samen met Leuven boekten we de grootste vooruitgang.

“Mechelen is superdivers en daar zijn we trots op”

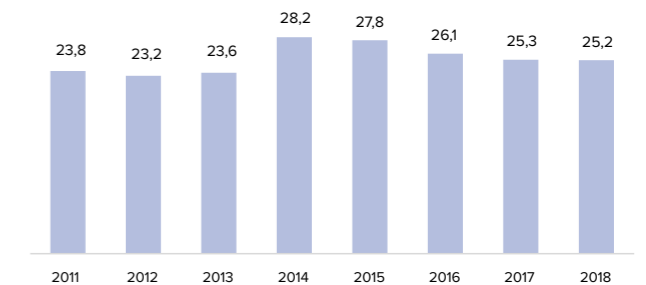
SOCIALE TRENDS

De bevolking van Mechelen heeft voornamelijk een sociaaleconomisch middenklasseprofiel. Het gemiddeld inkomen van de Mechelaar bedraagt € 19.739. Dit is hoger dan het gemiddelde van de 13 centrumsteden. In het algemeen bedraagt de werkzaamheidsgraad 72,8%. Daarbij is de werkzaamheidsgraad van de mannen hoger dan deze van de vrouwen. De werkloosheidsgraad (8,2%) kent de laatste vijf jaar een daling en ligt in Mechelen rond het gemiddelde van de centrumsteden, maar boven het Vlaamse gemiddelde.

“Mechelen behoort samen met Antwerpen en Gent tot de meest creatieve steden van Vlaanderen”

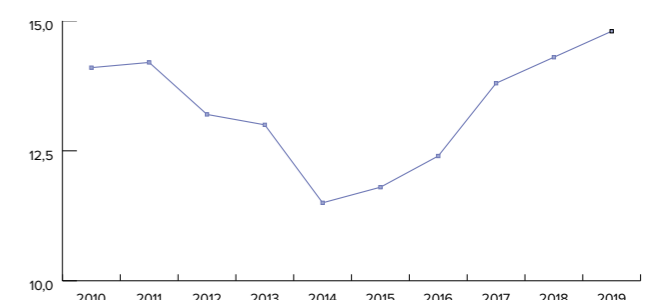
Volgens een studie uitgevoerd door het Departement Wetenschap, Economie en Innovatie en het Agentschap Innoveren en Ondernemen in samenwerking met Flanders District of Creativity behoort Mechelen samen met Antwerpen en Gent tot de meest creatieve steden van Vlaanderen. De Stad telt 3.255 werkzame voltijdse equivalenten in de culturele en creatieve sectoren (CCS)³. Het aandeel van de tewerkstelling in de CCS ten opzichte van de totale tewerkstelling zit ook bijna overal in Vlaanderen in dalende lijn. Enkel in Mechelen neemt dit aandeel toe. In de stad zijn er bijna dubbel zoveel mensen werkzaam in de CCS dan het gemiddelde van de centrumsteden (26 op 1000 personen t.o.v. 14 gemiddeld voor de centrumsteden in 2016).

Tewerkstelling in de culturele en creatieve sector aantal per 1.000 inwoners

Mechelen is een welvarende stad. Maar ook bij ons vallen er nog altijd mensen uit de boot. Zo krijgt niet iedereen van bij de start dezelfde kansen en blijft armoede een groot onrecht. Van alle huishoudens heeft 11% betalingsmoeilijkheden. Dit cijfer ligt iets lager dan het gemiddelde van de centrumsteden (13%) en ligt één procent hoger dan in de rest van Vlaanderen. Daarnaast worden in Mechelen 14,8% van de kinderen geboren in een kansarmgezin volgens de criteria van Kind en Gezin. Hoewel deze index lager ligt dan het gemiddelde van de 13 centrumsteden is er een stijging waar te nemen van de kansarmoede-index t.o.v. 2014. Kinderen bij wie de thuistaal niet Nederlands is, hebben een groter risico op onderwijskansarmoede. In het Mechelse basisonderwijs spreken 25,1% van de leerlingen thuis geen Nederlands als moedertaal. Voor het voltijds secundair onderwijs is dit 28,1% van de leerlingen.

Kansarmoede-index van kind en gezin eenheid %

LEEFBAARHEID

Meer dan 8 op de 10 Mechelaars is gelukkig. Met 84% scoren we iets beter dan gemiddeld in andere centrumsteden en delen we samen met Leuven de derde plaats. Het imago van de stad bij zijn inwoners nam de afgelopen jaren sterk toe. Zo geeft 76% van de Mechelaars aan fier te zijn op zijn stad en scoort hiermee beter dan het Vlaamse gemiddelde (71%). In vergelijking met de score van 2017 is de fierheid van de inwoners wel iets afgenomen (81%). Wat wonen in Mechelen betreft is er een stijging tegenover 2017 (87%). Negen op de tien Mechelaars geeft aan graag te wonen in de stad

“Meer dan 8 op de 10 Mechelaars is gelukkig”

CULTUURPARTICIPATIE

Mechelen ontwikkelde zich de voorbije decennia tot een levendige en bruisende stad. Het bloeiende cultuur- en vrijetijdsleven is een bepalende factor voor haar aantrekkingskracht. Kunst- en cultuurprojecten wekken als soft location factors in de stadsontwikkeling de interesse op van inwoners, investeerders, toeristen en creatief talent.

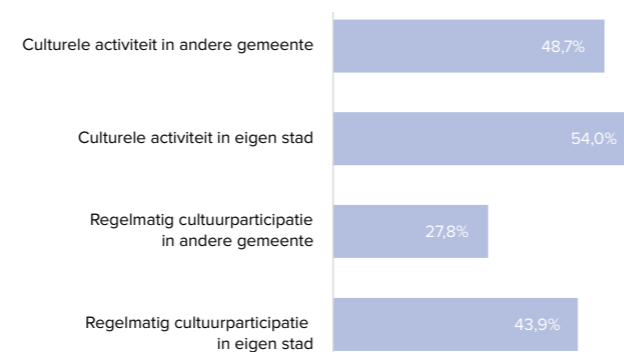
1/ PUBLIEK

Cultuurparticipatie voor en tijdens corona

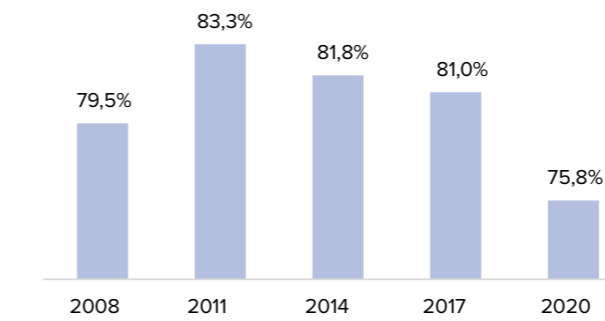
Met haar cultuur- en vrijetijdsaanbod scoort de stad elk jaar beter, zoals blijkt uit de resultaten van de Stadsmonitor. Een onderzoek in opdracht van de dienst Economie bevestigt dit: regiobewoners komen eerder naar Mechelen voor een culturele activiteit dan om te winkelen.

In 2020 bezocht meer dan de helft van de Mechelaars een culturele activiteit in eigen stad en 43,9% deed dit zelfs regelmatig. Bovendien is 75,8% van de inwoners tevreden over het aanbod aan culturele voorzieningen in Mechelen.

Cultuurparticipatie in stad Mechelen

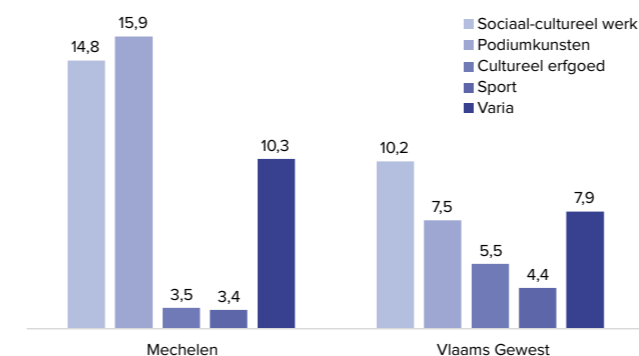

Tevredenheid over culturele voorzieningen

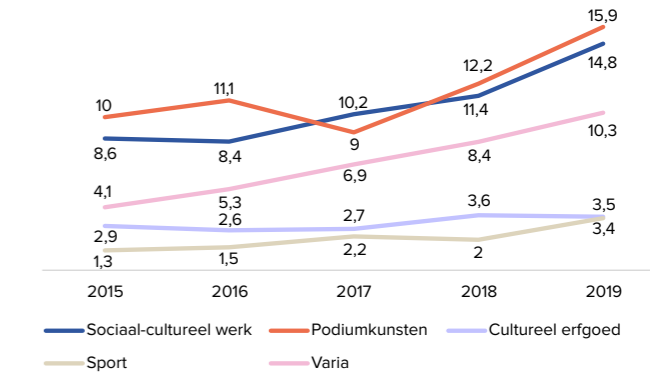

Volgens de data van de UiT-databank kunnen we stellen dat het aanbod aan culturele activiteiten in Mechelen breed en divers is. In 2019 werden 1365 culturele activiteiten georganiseerd, waarvan 647 films, 304 concerten, 238 theatervoorstellingen, 113 tentoonstellingen, 49 festivals en 14 dansvoorstellingen. Met 15,9 activiteiten in de podiumkunsten per 1000 inwoners scoort deze categorie van vrijetijdsactiviteiten het best in Mechelen. Verder is er ook een stijging waar te nemen in het aanbod ten opzichte van 2017.

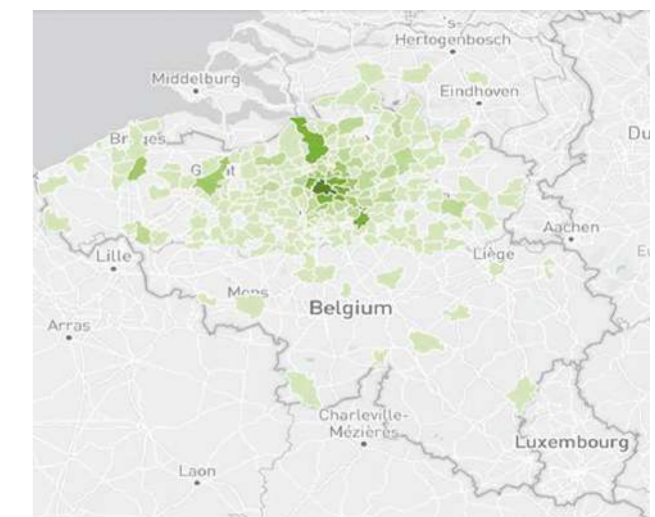
Vrijetijdsaanbod, 2019, in aantal activiteiten per 1.000 inwoners

Vrijetijdsaanbod, 2015-2019, in aantal activiteiten per 1.000 inwoners in Mechelen

In 2019 verkocht UiT in Mechelen 78.075 tickets voor de voorstellingen in Cultuurcentrum Mechelen. Van de bezoekers is 68% afkomstig uit Mechelen, maar ook uit de bredere omgeving en voornamelijk de omliggende gemeenten en centrumsteden komen bezoekers naar Mechelen voor een culturele activiteit (Figuur 1). Wanneer we het gebruikersprofiel van Cultuurcentrum Mechelen bestuderen blijkt dit voornamelijk te bestaan uit hoogopgeleide personen van middelbare leeftijd met een gemiddeld inkomen. Jongeren, personen met een lager inkomen en van niet-Belgische afkomst zijn ondervertegenwoordigd⁴.

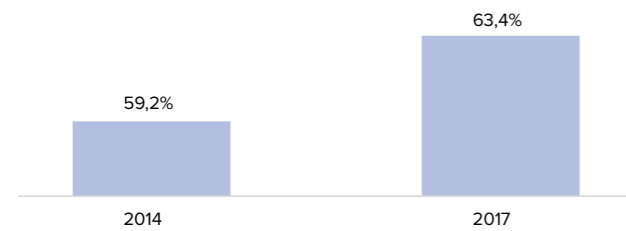

Figuur 1: Geografische herkomst bezoekers CCM.

Op het vlak van participatie aan culturele activiteiten scoort Mechelen over het algemeen goed. In 2017 gaf 63% van de inwoners aan

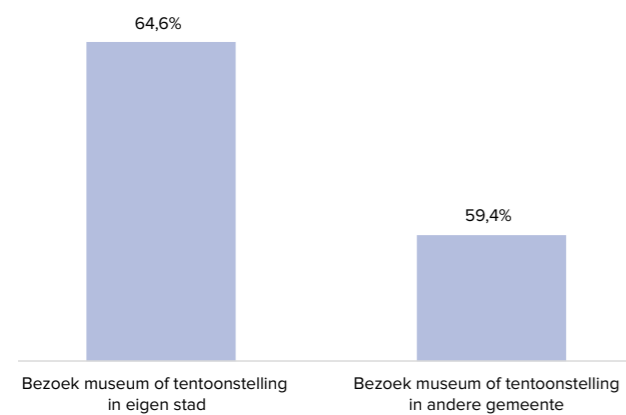
een podiumvoorstelling te hebben bijgewoond, waarvan 65% dit deed in eigen stad. Hoewel het aanbod aan activiteiten in podiumkunsten in stijgende lijn zit zijn er geen participatiecijfers beschikbaar voor 2020 die kunnen bevestigen of deze positieve trend zich ook verderzet in deze cijfers. Daarnaast zou de beperking op culturele activiteiten tijdens de coronacrisis ook een vertekend beeld kunnen geven.

Podiumvoorstelling bezocht in de laatste 12 maanden

In 2020 bezocht 64,6% van de inwoners een museum of tentoonstelling in eigen stad. Hier is een stijging waar te nemen ten opzichte van 2017 toen 63% een museum of tentoonstelling bezocht en 57% dit deed in eigen stad.

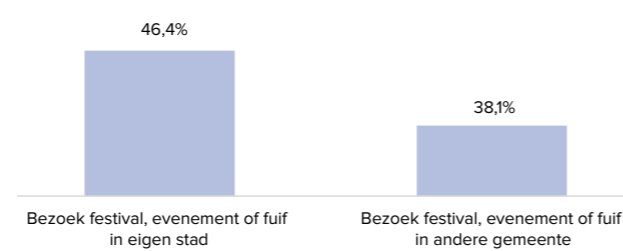
Museum of tentoonstelling bezocht in laatste 12 maanden

In 2017 bezocht 69% van de inwoners in Mechelen minstens één plein- of park-evenement of zomerfestival en zelfs 90% van de bezoekers van zo'n evenement

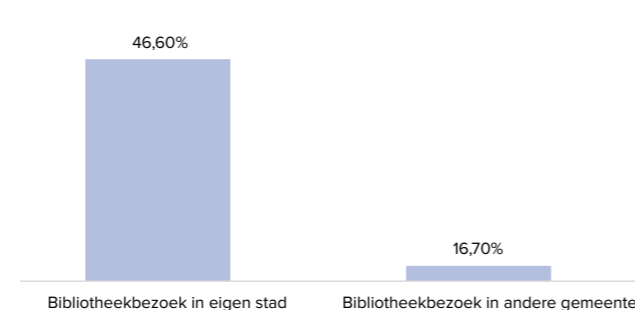
deed dit vooral in eigen stad. Met dit laatste cijfer rapporteerde Mechelen het hoogste percentage van de centrumsteden. In 2020 zijn de participatiecijfers beduidend lager en bezocht slechts 46,4% een evenement in eigen stad. Deze sterke daling is waarschijnlijk het gevolg van de coronacrisis waardoor de organisatie van grootschalige evenementen het afgelopen jaar sterk beperkt werd.

(Zomer)festival, plein- of parkevenement of fuif bezocht in laatste 12 maanden

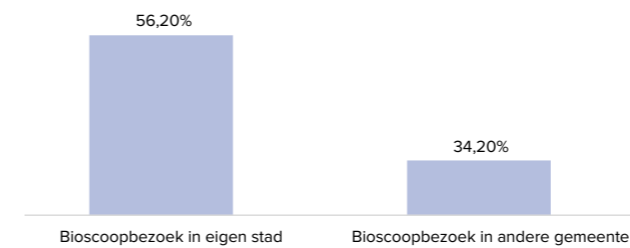
In 2017 bezocht slechts 42% van de inwoners in Mechelen een openbare bibliotheek en 88% daarvan deed dit voornamelijk in eigen stad. Hiermee scoorde Mechelen het laagst van alle centrumsteden waar het gemiddelde 52% was. Hoewel er met de opening van de nieuwe bibliotheek Het Predikheren in 2019 een positieve tendens is waar te nemen in het aantal bezoekers, wordt dit niet weerspiegeld in de cijfers van 2020 (46,6%). Dit is mogelijk te verklaren door de aangepaste werking van de bibliotheek tijdens de coronacrisis. Ondanks deze lage participatiecijfers is meer dan 8 op de 10 inwoners tevreden over de bibliotheekvoorzieningen in Mechelen.

Openbare bibliotheek bezocht in laatste 12 maanden

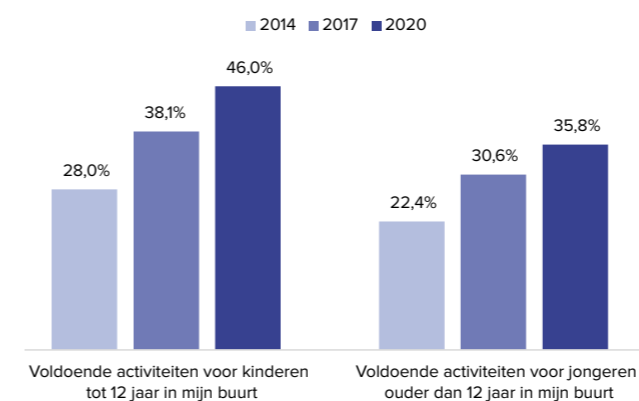
In 2020 bezocht 56,2% van de inwoners een bioscoop in eigen stad. Deze cijfers liggen lager dan in 2017 toen 64% een bezoek bracht aan een bioscoop en 88% daarvan dat deed in eigen stad. Ook hier kunnen we stellen dat de coronacrisis en de langdurige sluiting van bioscopen waarschijnlijk invloed heeft op de resultaten.

Bioscoop bezocht in laatste 12 maanden

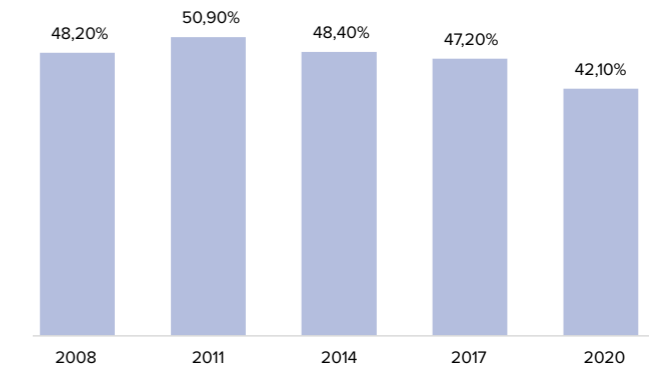

Wat de organisatie van activiteiten voor kinderen in de buurt betreft, vindt 46% van de inwoners dat er voldoende activiteiten zijn. Voor jongeren is dit 35,8%. Zowel voor activiteiten tot 12 jaar als vanaf 12 jaar is er een sterke stijging tegenover 2014 vast te stellen. Voor ouderen vindt 42,1% van de inwoners dat er voldoende activiteiten zijn in de buurt. Dit is lager dan het gemiddelde van de centrumsteden waar 49% tevreden is over de aanwezige activiteiten voor ouderen. Dit cijfer zit in dalende lijn sinds 2011.

Voldoende activiteiten voor kinderen tot 12 jaar en voor jongeren ouder dan 12 jaar in mijn buurt

Voldoende activiteiten voor ouderen in mijn buurt

Cultuurbeleving tijdens corona

De cultuursector werd hard geraakt door de coronacrisis. Cultuurhuizen moesten verplicht de deuren sluiten en live cultuurbeleving werd meer dan een jaar sterk beperkt. Dit heeft ons doen nadenken over waar het in de toekomst met cultuur naartoe moet en hoe we dit zullen beleven. Een groot-schalig publiekonderzoek van de partners Universiteit Antwerpen, Cult!, OP/ TIL en LMR peilt naar de impact van corona op de lokale cultuurhuizen⁵. Aan de hand van een algemene vragenlijst peilden ze naar de verwachtingen en angsten van de cultuurparticipant, hun bereidheid om opnieuw tickets te bestellen, welke gewoonten ze wijzigden, enz. Dit onderzoek geeft inzichten aan Cultuurcentrum Mechelen over de impact van corona op de cultuurparticipatie van de eigen bezoekers en kan de heropstart na corona faciliteren.

Het is duidelijk dat het overgrote deel van het publiek cultuur gemist heeft tijdens corona. Zo geeft 84% van de respondenten in Mechelen aan live cultuurbeleving gemist te hebben. Voornamelijk het live zien van specifieke artiesten, kunstenaars of performers werd aangehaald als 'gemist'. Maar ook een 'avondje weg zijn' en 'naar iets uitkijken buitenshuis' werden door veel respondenten gemist.

Wanneer de deuren van CCM terug mogen open gaan, voelt 44% zich comfortabel om terug te keren van zodra het terug mag. 30% zou enkel terugkeren wanneer het weer mag, maar ook wanneer het niet afgeraden wordt. Bij een heropening wenst men voornamelijk podiumvoorstellingen, tentoonstellingen en filmvoorstellingen bij te wonen (Tabel 1).

Wat de toekomstige bezoekfrequentie betreft gaf 80% aan na corona nog even vaak naar CCM te komen als voordien. Een belangrijke groep van 17% gaf aan meer te komen en slechts een kleine minderheid van 3% denkt minder te komen. Ook de impact op het uitgavebudget lijkt eerder beperkt te zijn (Tabel 2).

Tijdens de coronacrisis zagen veel nieuwe initiatieven het licht. Zo kende de digitalisering van het cultuuraanbod plots een enorme boost. Live streaming van concerten, een virtueel museum, online voorleessessies en zo veel meer. Het onderzoek peilde dan ook naar de online participatie aan cultuur van het publiek van CCM. Meer dan de helft gaf aan niet geparticipeerd te hebben aan online culturele evenementen tijdens de coronapandemie (Tabel 3).

Van het publiek dat aangaf tijdens corona wel te participeren aan online evenementen, gaf 82% aan dat ze dit voor corona nog niet deden. Of deze evolutie een blijvende trend is? Onderstaande tabel suggereert dat dit eerder beperkt is. Van de niet-participanten geeft meer dan de helft aan niet online te participeren in de toekomst. Bij de respondenten die wel online participeerden zou slechts 20% dit blijven doen in de toekomst (Tabel 4).

Een kwalitatief digitaal aanbod is prijzig. Tijdens de coronacrisis konden er subsidies worden vrijgemaakt, denk maar aan het initiatief Podium19, maar dit kan niet blijven duren. Op termijn zal dan ook een groot deel van het digitale cultuur aanbod betalend worden en het is hier dat het schoentje knelt. Uit de bevraging blijkt immers dat het publiek minder bereid is om hiervoor te betalen. Bijna de helft van de respondenten geeft aan hier niet voor te willen betalen. Van de groep die wel bereid is te betalen, geeft 24% aan dit zowel voor live uitzendingen als vooraf opgenomen opnames te willen doen. Een grote groep van 88% zou minder willen betalen dan voor een live evenement.

Gewenst type aanbod bij heropening	CCM
Geen	0,62%
Podiumaanbod	87,34%
Circus/workshop	12,45%
Filmaanbod	30,71%
Onderwijs	2,90%
Zaalgebruik/infrastructuurgebruik	1,87%
Activiteiten voor kinderen	12,24%
Horeca	22,82%
Vergaderingen	2,07%
Tentoonstellingen	52,49%
Repetities	2,49%
Overige	0,83%
Eindtotaal	482

Tabel 1: Gewenst type aanbod bij terugkeer

Uitgavebudget na de coronacrisis	CCM
Veel minder dan vroeger	0,42%
Minder dan vroeger	5,24%
Ongeveer hetzelfde als vroeger	86,79%
Meer dan vroeger	6,50%
Veel meer dan vroeger	0,84%
Zeg ik liever niet	0,21%
Eindtotaal	477

Tabel 2: Uitgave budget na de crisis

Participatie aan online culturele activiteiten tijdens de coronacrisis	CCM
Ja, aan andere online evenementen	4,08%
Nee	58,58%
Ja, aan live online evenementen	26,61%
Ja, ik bekeek eerder opgenomen online evenementen	20,82%
Eindtotaal	466

Tabel 3: Online participatie tijdens corona

Toekomstige participatie aan online culturele evenementen (niet-participanten tijdens corona)	CCM	Toekomstige participatie aan online culturele evenementen (participanten tijdens corona)	CCM
Ja	4,40%	Ja	20,00%
Misschien	41,39%	Misschien	61,67%
Nee	54,21%	Nee	18,33%
Eindtotaal	273	Eindtotaal	180

Tabel 4: Toekomstige online participatie

Hoewel een digitaal cultuuraanbod zeer toegankelijk is, heeft het toch zijn beperkingen en wijst alles er op dat de cultuurliefhebber niet kan wachten om cultuur terug live te beleven. Desondanks mogen we ook het nieuwe publiek dat zich meer aangesproken voelt door online voorstellingen niet uit het oog verliezen. Het blijven aanbieden van een digitaal cultuuraanbod biedt opportuniteiten voor groepen die hiervoor weinig of niet bereikt werden. Denk maar aan mensen met een fysieke beperking, ouderen, jonge gezinnen die zich minder makkelijk kunnen organiseren, zorgcentra, enz.

De coronacrisis en het 'op slot zetten' van de cultuursector heeft heel wat discussie teweeg gebracht. Is cultuur dan geen basisrecht, zoals scholen dat zijn of buitenactiviteiten als wandelen en joggen? Aan de hand van enkele uitspraken peilden we naar het gevoel rond cultuur en corona bij de bezoekers van CCM. Aan de hand van de resultaten in onderstaande tabel kunnen we stellen dat cultuur een niet te onderschatten belang heeft op de mentale gezondheid van de mens (Tabel 5).

Een bezoek aan CCM draagt bij aan mijn mentale gezondheid	CCM
Helemaal niet akkoord	0,65%
Niet akkoord	1,52%
Akkoord	46,96%
Helemaal akkoord	35,87%

CCM is belangrijk voor mijn sociaal leven	CCM
Helemaal niet akkoord	0,87%
Niet akkoord	8,23%
Akkoord	41,13%
Helemaal akkoord	16,02%

Cultuur is meer dan ooit nodig	CCM
Helemaal niet akkoord	0,22%
Niet akkoord	1,30%
Akkoord	40,35%
Helemaal akkoord	50,33%

Ik zou het erg vinden als het culturele aanbod beperkter zou worden na de crisis	CCM
Helemaal niet akkoord	0,65%
Niet akkoord	2,16%
Akkoord	44,59%
Helemaal akkoord	46,54%

Online cultuur beleven was voor mij geen evenwaardig alternatief aan live cultuurbeleving	CCM
Helemaal niet akkoord	3,04%
Niet akkoord	5,86%
Neutraal	16,49%
Akkoord	44,69%
Helemaal akkoord	29,93%

Ik heb vertrouwen in de hygiëne in CC Mechelen	CCM
Helemaal niet akkoord	0,43%
Niet akkoord	0,43%
Neutraal	21,65%
Akkoord	51,52%
Helemaal akkoord	25,97%

Tabel 5: Uitspraken sentiment corona en cultuur

2/ CULTURELE ACTOREN

Naast professionele kunstorganisaties zijn er in Mechelen ook heel wat culturele spelers actief zoals kunstenaars, makers, muzikanten, collectieven, socio-culturele verenigingen en andere creatieven. Omdat ook zij een belangrijk deel uitmaken van het landschap en dit mee vorm geven, deden we een online bevraging van 12 tot 25 april 2021. We peilden naar de noden, dromen en aanbevelingen van deze groep. In totaal namen 46 kunstenaars en 30 socio-culturele verenigingen deel aan dit onderzoek.

Cultuurbeleving tijdens corona

Dat de coronacrisis een grote impact heeft gehad op de cultuursector werd hierboven reeds besproken. Niet enkel de grote cultuurhuizen, maar ook het middenveld kreeg het hard te verduren. Als eerst peilden we dan ook naar de impact van de pandemie op de werking van de kunstenaars en verenigingen. Het antwoord hierop was bij alle respondenten zo goed als unaniem. De volledige werking werd stopgezet, activiteiten en opdrachten werden geannuleerd met als gevolg een ernstige derving van inkomsten. Voor degene die niet financieel getroffen werden, was er een impact te voelen op sociaal vlak. Velen verloren de binding met hun publiek of doelgroep en ook het sociale contact en uitwisseling met andere creatieven werd enorm hard gemist. Een kleine groep kunstenaars wist de lockdown dan weer optimaal te benutten, doordat ze meer tijd en ruimte hadden om zich creatief bezig te houden en te reflecteren.

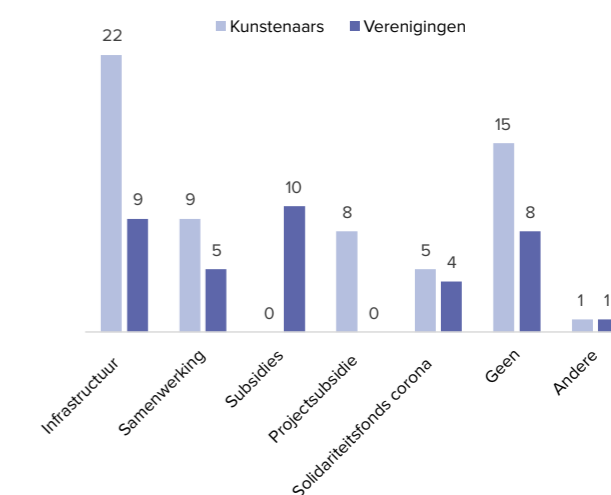
Ondersteuning

De Stad biedt ondersteuning aan lokale kunstenaars en socio-culturele verenigingen op verschillende vlakken. In de vorm van infrastructuur kunnen ze op allerlei locaties in de stad terecht voor experimenteer-, repetitie- en speelruimte. Daarnaast werkt de Stad ook participatief door samenwerkingen aan te gaan in de vorm van co-producties en is er ook de mogelijkheid voor financiële ondersteuning. Enerzijds kent de Stad jaarlijks financiële middelen toe aan cultuurverenigingen in de vorm van werkingssubsidies.

Anderzijds is er tweejaarlijks een oproep voor projectsubsidies om kunst- of cultuurprojecten te organiseren die een bijzondere dynamiek toevoegen aan onze culturele stad. Om onze kunst- en cultuurpartners te beschermen werd er tijdens de pandemie ook een Solidariteitsfonds Corona opgericht.

Om een zicht te krijgen op welke ondersteuning de respondenten reeds beroep doen, stelden we een meerkeuzevraag met de verschillende mogelijkheden van ondersteuning (meerdere antwoorden mogelijk). De meerderheid van de respondenten maakte reeds gebruik van infrastructuur en financiële ondersteuning. Een kleinere groep van 14 respondenten werkte ook al samen met de Stad in de vorm van een co-productie. De respondenten die 'andere' invulden, verklaarden dat ze ondersteuning hadden gekregen door tussenkomst van de Stad bij de vermindering van een erfpacht of kregen advies van RADAR bij de uitwerking van een cultureel project. Een groep van 23 respondenten gaf aan nog geen gebruik te hebben gemaakt van ondersteuning.

Ondersteuning door de Stad Mechelen

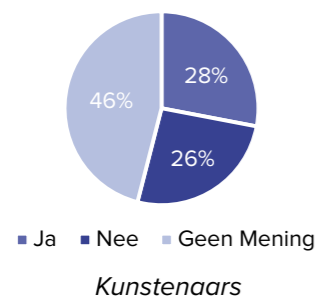

Vervolgens stelden we de vraag welke rol de Stad nog kan opnemen om hen te ondersteunen. Bij beide groepen waren er enkele terugkerende antwoorden. Zo zou de Stad nog een functie kunnen opnemen bij het stimuleren van samenwerking, ontmoeting en uitwisseling. De groep kunstenaars gaf aan dat er interesse is voor samenwerking tussen

verschillende sectoren en dat er ook nood is aan duurzame samenwerking met financiële slagkracht en ondersteuning. Daarnaast zou een platform voor kunstenaars de sector kunnen versterken en uitwisseling kunnen stimuleren aan de hand van netwerkmomenten. Bij de verenigingen was er dan weer meer nood aan het informeren en communiceren van de mogelijkheden rond ondersteuning en bepaalde thema's.

Vind je dat de Stad voldoende kansen biedt aan startende kunstenaars en jong talent? Via deze vraag peilden we naar de mogelijkheden die er zijn voor creatief talent. De meningen hierover zijn verdeeld. Bijna een derde van de kunstenaars vindt dat er voldoende kansen zijn om zich creatief te ontwikkelen. Dit is iets meer dan de groep die het hier niet mee eens is. Een grote groep kunstenaars gaf aan hier geen mening over te hebben. De respondenten die 'nee' antwoorden konden zich nader verklaren. Zo zou er meer ruimte moeten zijn voor experiment, speel- en toonkansen. Ook werd aangegeven dat er nood is aan financiële middelen voor kleinere projecten, concerten,.... Verder werd ook verklaard dat er meer kansen zijn voor jongeren in tegenstelling tot andere leeftijden.

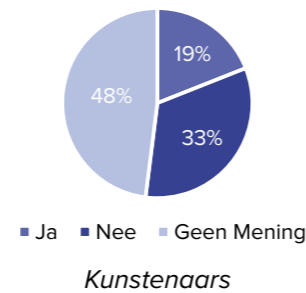
Zijn er voldoende kansen?

Wanneer we peilden naar, of er voldoende doorgroeimogelijkheden zijn voor kunstenaars om zich verder te ontwikkelen, gaf ruim één derde aan het hier niet mee eens te zijn. Bijna de helft van de respondenten had hier geen mening over. De respondenten konden meer duiding geven wanneer ze 'nee' hadden geantwoord. Als motivatie werd aangegeven dat een begeleidende factor nog

ontbreekt. Er is nog een te groot gat tussen het amateur- en professioneel veld. Verbinding tussen de twee ontbreekt. Ook laagdrempelige residenties zouden meer ruimte kunnen geven om zich verder te ontwikkelen.

Zijn er voldoende doorgroeimogelijkheden?

Ook professionele kunstorganisaties in Mechelen bieden mogelijkheden voor ondersteuning. Aan de hand van een meerkeuzevraag (meerdere antwoorden mogelijk) peilden we naar het gebruik hiervan in het verleden, maar ook naar de interesse voor de toekomst. In totaal werkten 31 van de respondenten al samen met een Mechelse kunstorganisatie in de vorm van een co-productie of door gebruik te maken van hun infrastructuur. Opmerkelijk veel respondenten (39) gaven aan hier in de toekomst interesse voor te hebben.

Samenwerking met professionele Mechelse kunstorganisaties

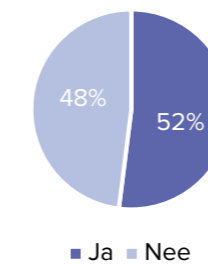

Ruimte

Mechelen heeft heel wat culturele infrastructuur. Momenteel kunnen kunstenaars en verenigingen terecht op plaatsen zoals Cultuurcentrum Mechelen, de Stadschouwburg, Het Predikheren, RADAR, Artenova, Brandwerk, Transit M,.... In een groeiende stad met een sterke toename van het inwonersaantal komt maatschappelijke ruimte steeds meer in gedrang waardoor er toch nog wat uitdagingen liggen op dit gebied. Met onderstaande vragen polsten we dan ook naar de tevredenheid van de bestaande infrastructuur en de noden op korte en lange termijn.

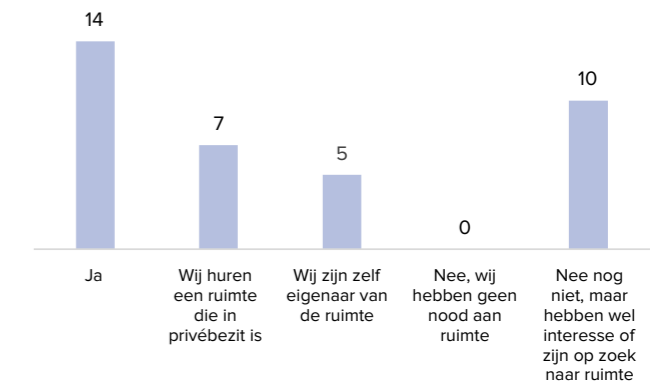
Bij de vraag naar het gebruik van de infrastructuur van de Stad bij de kunstenaars, gaf meer dan de helft aan hier reeds gebruik van gemaakt te hebben. Degene die hier geen gebruik van maken beoefenen hun artistiek werk voornamelijk thuis of op privé locaties die ze huren.

Gebruik infrastructuur Stad door kunstenaars

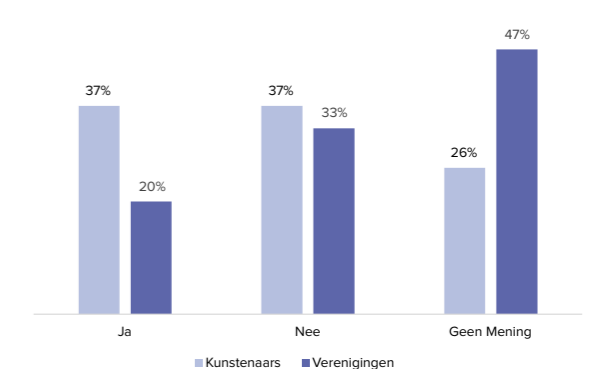
Aan de verenigingen stelden we een meerkeuzevraag waarbij meerdere antwoorden mogelijk waren. De helft van de respondenten maakte reeds gebruik van de infrastructuur en tien verenigingen gaven aan hier in de toekomst interesse voor te hebben. Geen van de respondenten gaf aan geen nood te hebben aan ruimte.

Gebruik infrastructuur verenigingen

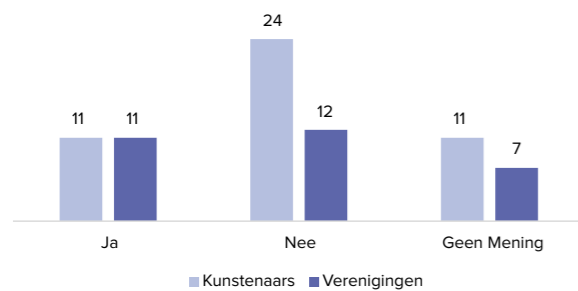
Is er voldoende experimenteer-, repetitie- en werkruimte in Mechelen? Via deze vraag peilden we naar de tevredenheid over het bestaande aanbod. Bij de kunstenaars is er een even grote groep niet als wel tevreden over het aanbod. Terwijl bij de verenigingen in verhouding meer respondenten aangaven hier niet tevreden over te zijn. Iets minder dan de helft van de verenigingen had hierover geen mening. De verenigingen gaven als verklaring aan dat er voornamelijk nood is aan kwalitatieve repetitieruimte voor podiumkunsten met laagdrempelige tarieven. Verder dienen de ruimtes ook groot genoeg te zijn om te voldoen aan de coronamaatregelen. Bij de kunstenaars werd vastgesteld dat bestaande plekken binnen gebouwen als Artenova en Brandwerk niet voldoende zijn voor de vraag en te beperkend zijn voor de noden.

Is er voldoende experimenteer-, repetitie- en werkruimte in Mechelen?

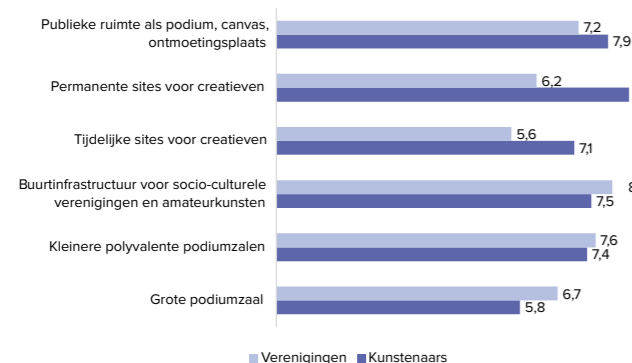
Wat de speel- en toonplekken in Mechelen betreft lijkt een grotere groep ontevreden te zijn over het aanbod. In totaal gaven 36 van de respondenten aan dat het aanbod niet voldoende is. Uit de antwoorden werd een grote nood aan laagdrempelige en toegankelijke speelplekken voor muziek-optredens en andere podiumkunsten vastgesteld.

Zijn er voldoende speel- en toonplekken in Mechelen?

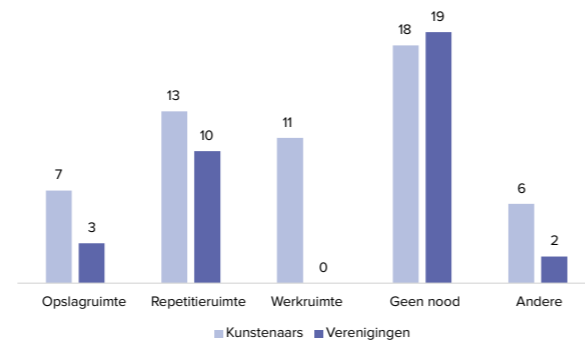
Om de noden op lange termijn in kaart te brengen konden de respondenten een score van 1 tot 10 geven voor zes verschillende presentatieplekken. Bij de kunstenaars werd met een gemiddelde score van 8,4 aangegeven dat zij het meest nood hebben aan een permanente site als uitvalbasis. De verenigingen gaven met een gemiddelde score van 8 voor buurtinfrastructuur en 7,6 voor polyvalente podiumzalen aan dat hier voornamelijk hun noden liggen. Een grote podiumzaal scoorde over het algemeen het laagst.

Waar heeft Mechelen op het vlak van presentatie het meest nood aan?

Op de vraag aan welk soort ruimte je op korte termijn nood hebt, was er bij beide groepen het meest nood aan repetitie-ruimte. Bij de kunstenaars waren er ook 11 respondenten die aangaven dat ze op zoek zijn naar werkruimte. In totaal gaven ook 37 respondenten aan op korte termijn geen nood te hebben aan opslag-, repetitie- of werkruimte. Bij de optie 'andere' werd verklaard dat er nog nood is aan een opnamestudio en artistieke ontmoetingsruimte.

Aan welk soort ruimte heb je op korte termijn nood?

Met de slotvraag vroegen we waar er volgens de respondenten nog uitdagingen liggen op vlak van infrastructuur en ruimtegebruik. Bovendien konden ze hierover ook nog ideeën of suggesties delen. De meest voorkomende antwoorden en oplossingen verhouden zich tot reeds bestaande infrastructuur in de stad. Deze zou optimaal benut kunnen worden door leegstaande gebouwen open te stellen en verouderde infrastructuur te moderniseren zodat deze kwalitatief en gebruiksvriendelijk wordt. Een goede communicatie hierrond en een platform voor ruimte zou vraag en aanbod beter in kaart kunnen brengen. Daarnaast weerklinkt ook de behoefte aan ruimte die betaalbaar en toegankelijk is.

Toekomstperspectief

Met het oog op de toekomst konden de respondenten hun visie geven over waar Mechelen op het vlak van kunst en cultuur naartoe moet in 2030. Uit de verschillende antwoorden kwamen enkele grote lijnen naar voor.

“In de toekomst mag het landschap en het aanbod van kunst en cultuur nog inclusiever en diverser. Mechelen heeft een diverse samenleving en deze diversiteit kan nog meer als troef worden ingezet om het aanbod te verbreden.

Op het vlak van infrastructuur zou een huis voor verenigingen, goedkope residenties voor kunstenaars en een permanente site voor creatieven kansen bieden om de sector nog meer te laten groeien. De verbinding en uitwisseling die op deze plekken ontstaat zorgt immers voor inspiratie en verrassende samenwerkingen.

Daarnaast kunnen duurzame samenwerkingen met de Stad en professionele kunstorganisaties kansen bieden aan kunstenaars om verder door te groeien naar het professionele veld.

Mechelen heeft een vruchtbare voedingsbodem met een groot potentieel van creatief talent. Dit lokaal talent kan nog meer in de kijker worden gezet door speelkansen te bieden. Een kunstfestival zou hiervoor een mooie gelegenheid zijn.

Tenslotte zou Mechelen een stad moeten worden die kunst en cultuur ademt, waar je letterlijk op elke straathoek cultuur kan beleven. Een kunststad met een uitstraling die zowel nationaal als internationaal aanzien heeft.”

UITDAGINGEN

Met zijn 86.921 inwoners, 134 nationaliteiten, 14,8% kansarmoede en explosieve bevolkingsgroei staat Mechelen voor nog heel wat uitdagingen. Bovendien zet de trend van zowel verjonging als vergrijzing en vermeerdering van éénpersoonshuishoudens zich voort. Daarbij is één vierde van de bevolking jonger dan 19 jaar. Kinderen en jongeren horen dan ook een prioritaire groep van het kunstenbeleid te zijn. Hoewel de participatiecijfers voor cultuur in stijgende lijn zitten is het publiek geen weerspiegeling van onze diverse maatschappij. Hoe kunnen we dit niet bediende publiek bereiken en betrekken bij het cultuuraanbod zodat dit inclusiever wordt?

Dat Mechelen een sterke culturele en creatieve sector heeft, is waar te nemen in de toename van de tewerkstelling in deze sector. Samen met Antwerpen en Gent mogen we ons tot de creatiefste steden van Vlaanderen rekenen. Toch zijn er nog uitdagingen op het vlak van samenwerking, ondersteuning, communicatie en ruimte. Steeds meer klinkt de nood aan laagdrempelige, betaalbare en kwalitatieve culturele infrastructuur. Evenals de behoefte tot samenwerking en begeleiding zodat dit fijnmazig netwerk zich nog meer kan versterken. Hoe kunnen we de kansen die deze vruchtbare voedingsbodem biedt optimaal benutten zodat we Mechelen als kunststad nog meer op de kaart kunnen zetten?

Ook de coronacrisis heeft ons doen nadenken over de toekomst van de cultuursector. Niet enkel de cultuurhuizen, maar ook de individuele kunstenaar werd hard getroffen. De precaire situatie van vele cultuurwerkers en de kwetsbaarheid van de gehele sector kwam hierdoor aan het licht. Hoe kunnen we de sector versterken en verduurzamen en een veerkrachtig vangnet opbouwen om toekomstige crisissen te voorkomen? En waar willen we verder op inzetten om te blijven inspelen op deze veranderende maatschappij?

“Er zijn nog uitdagingen op het vlak van samenwerking, ondersteuning, communicatie en ruimte”

Battle of Honour - CCM - © BOOYA Photography

Een of andere Rus - Het Kwartier en ARSENAAL - © Yuri van der Hoeven

ANALYSE

Uit de cijfers in de omgevingsanalyse zijn reeds enkele uitdagingen naar voor gekomen. In dit hoofdstuk zoomen we in op de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen waar de cultuursector in Mechelen vandaag voor staat. Door in te zetten op de sterktes en door kansen te benutten, kunnen we zwaktes wegwerken en bedreigingen minimaliseren.

Vertrekkend vanuit deze sterktes formuleerde Lokaal Cultuurbeleid samen met de leden van het MKO vier gedeelde ambities waar we met de sector naartoe willen werken in de toekomst. Bovendien heeft Mechelen de voorbije jaren enkele unieke troeven weten te ontwikkelen, die mee het karakter bepalen van de stad.

TROEVEN

GIDSSTAD IN SAMENLEVEN

Mechelen staat bekend om zijn inclusieve aanpak. Vorige legislatuur werd sterk ingezet op de pijlers toegankelijkheid, taalstimulering, taalpromotie en samenleven in Mechelen. De focus binnen deze pijlers lag voornamelijk op etnisch-culturele diversiteit. Vandaag steekt Mechelen een tandje bij en wil de Stad verder evolueren naar een integraal toegankelijke, solidaire en warme stad waar een positief antwoord wordt geboden in tijden van toenemende polarisatie, ongelijkheid en structurele vormen van racisme en discriminatie. Verbinding, inclusie, participatie en gelijke kansen zijn sleuteltermen. Prioritair zetten we in op onderwijs, werk en ondernemen, vrije tijd en wonen.

De identiteit van alle Mechelaars is gelaagd, mensen hoeven niet te kiezen tussen samenstellende delen van hun identiteit. Fier zijn op wie je bent, op die meerlagige identiteit is belangrijk. Dat moedigt de Stad ook aan. De manier waarop bepaalde delen van deze gelaagde identiteit beleefd wordt, daarin hebben mensen de vrije keuze. De Stad streeft naar een diversiteitsvriendelijke omgeving waarin al die gelaagde identiteiten aan bod kunnen komen. Mechelen bestaat niet uit 134 verschillende gemeenschappen. Er is één Mechelse gemeenschap, met 86.921 individuen die rechten en plichten putten uit het feit dat ze burgers zijn en geen klanten of consumenten.

We hebben de ambitie om de positieve houding van de Mechelaar ten aanzien van diversiteit te verhogen, de dynamiek van de polarisatie te doorbreken, het samenleven in diversiteit te bevorderen. Naast het bevorderen van gelijke kansen en het bestrijden van discriminatie zetten we dus ook in op actief en inclusief burgerschap. De nota Inclusieve stad 2.0, het speerpunt Kinderarmoede en de komst van het Hannah Arendt Instituut rond stedelijkheid, burgerschap en diversiteit daagt ook de cultuurspelers uit om met deze thematiek aan de slag te gaan.

Q-Some Big Band - © Lode Mertens

Zo'n 400 jaar geleden werd het eerste mensenrechtentribunaal opgezet in Mechelen. De Grote Raad nam haar intrek in het Schepenhuis. Tijdens de afgelopen legislatuur werd hierrond een groots stadsfestival opgezet Op.Recht.Mechelen. De banden tussen de mensenrechten en de kunsten werden actief opgezocht en zorgden voor tal van thematische (co-)producties.

Omdat beschaving nooit verworven is, omdat we beseffen dat we opnieuw moeten vechten voor onze democratie en de tijden met andere woorden niet meer zo vrijblijvend zijn, verwachten we ook van de kunstensector een inspanning. We vechten samen voor democratie en voor mensenrechten. Omdat vrijheid een belangrijke voorwaarde is voor de onafhankelijkheid en dito artistieke integriteit van de kunstensector.

Dit vertaalt zich in toeristische verhaallijnen, internationale solidariteit met verdrukte intellectuelen en kunstenaars, ruimte voor literair en maatschappelijk debat (in Het Predikheren, in samenwerking met socioculturele spelers en onze boekhandels), aandacht voor kunstpresentatie die verbeelding geeft aan dit thema, samenwerkingen met het Museum Hof van Busleyden waarin de renaissancegedachte en het humanisme historisch getoetst en geactualiseerd kunnen worden. Kazerne Dossin en het Hannah Arendt Instituut kunnen hierin een rol spelen.

Mechelen is een historische kunststad, rijk aan historisch erfgoed. Maar de Stad zoekt vaak de transhistorische dialoog op tussen haar verleden, haar heden en haar toekomst. Dat zorgt voor contrast en variatie.

Als historische stad valoriseert, koestert en ontsluit Mechelen sporen uit de geschiedenis, maar toont het evenzeer openheid naar de toekomst. Daarom komen vele disciplines aan bod, gaande van urban art, avant garde tot het klassieke repertoire. Dat uit zich in architectuur (het moderne volume van DE MAAN is ingeschoven in het oudste gebouw van de stad), in dialoog, in een vernieuwd tentoonstellingsbeleid van Museum Hof van Busleyden en De Garage, in het actualiseren van de beiaardcultuur, in kunst in de openbare ruimte, in tegenmonumenten of duiding bij omstreden monumenten, in fora voor de creatie en beleving van oude en nieuwe kunstvormen. Contour Biennale van Kunstencentrum nona gaat bv. een ongewone ontmoeting aan met hedendaagse beeldende kunst en bijzondere architecturale ruimtes in de stad.

De historische binnenstad van Mechelen telt vele cultuurhuizen en gonst van de activiteit. Ook de blauwgroene rand, de wijken en dorpen en parken herbergen veel potentieel om activiteiten te ontwikkelen. Deze bijzondere locaties verdienen aandacht en steun van de cultuurhuizen uit de binnenstad. Niet alleen om het publiek naar activiteiten te lokken die in de

STAD VAN MENSENRECHTEN

STAD VAN CONTRAST

MECHELEN IS MEER DAN EEN STADSCENTRUM

binnenstad plaatsvinden, maar ook om aan de slag te gaan met de plaatselijke context, stichtende ideeën van buurtbewoners, buurtnetwerken en wijkwerkingen, organisaties. Zo speelt Kunstencentrum nona reeds in op het groen dat de stad te bieden heeft met de organisatie van BROEK in de natuurpracht van het Vrijbroekpark.

CULTUUR EN FEESTEN

Er is een verregaande samenwerking/kruisbestuiving tussen het Feest- en Cultuurbeleid van de Stad. De Stad Mechelen betreft Mechelse kunstorganisaties op de jaarthema's, lokaal artistiek talent gaat aan de slag met thematische culturele projecten, stedelijke programmatie en de activiteiten van het deeltijds kunstonderwijs worden waar interessant georiënteerd op de jaarthema's. Ook worden er verbindingen gemaakt met andere beleidsdomeinen. Hierdoor vergroot het bereik, de organisatorische armslag en de inhoudelijke expertise van de deelnemende partners. Kunsten vinden hun ingang in de feestprogrammatie. De exploratie van de (semi-)publieke ruimte en de beleving ervan gebeurt hierdoor op een andere manier. De samenwerking tussen Lokaal Cultuurbeleid en Mechelen Feest is een belangrijke pijler binnen het speerpunt Participatie van het cultuurbeleid.

TALENT- ONTWIKKELING

Mechelen is een kweekvijver van artistiek talent. Afgelopen legislatuur werd het beleid rond Mechelen Talentenfabriek uitgerold om talent samen te brengen, te ondersteunen en toonkansen te bieden. De Talentenfabriek zette kunstwerkplaatsen op en kreeg een talentencoördinator. Mechelse kunstpartners die deze missie delen of hierin een rol willen spelen gingen samenwerkingen aan.

H30 en Mechelen Talentenfabriek consolideerden tot de eengemaakte werking RADAR. RADAR ondersteunt en stimuleert creatief talent in Mechelen om te groeien en te experimenteren. RADAR verbindt het talent en nieuwe cultuurprojecten met kansen in de stad, zodat ze mee kunnen bouwen aan de creatieve en culturele stad van morgen. RADAR maakt een dubbele beweging: het speurt naar creatief talent om te coachen en op een hoger niveau te tillen, maar tegelijk brengt het creatief talent op de radar van kunstorganisaties (in de eerste plaats, maar niet uitsluitend, de Mechelse).

Vanzelfsprekend speelt ook het sterk groeiende Mechelse deeltijds kunstonderwijs hierin een belangrijke rol. Zij levert niet alleen veel aanstormend talent, maar zorgt ook voor de aangroei van een kunstminnend en -valoriserend publiek, voor een aanbod en een forum. Het Mechels deeltijds kunstonderwijs is sterk betrokken op de stad en haar kunstorganisaties en speelt bij elk festival of cultureel evenement een belangrijke trekkende of complementaire rol.

RADAR, CCM, Het Predikheren en Lokaal Cultuurbeleid zijn in transitie en mikken op een meer co-creatieve benadering. Deze diensten zijn inmiddels geïntegreerd en streven ernaar - in het kader van de herdenking en heraanleg van de Cultuurplein-site - om hun werking bij te sturen richting co-creatie. Bottom-up, voor en door Mechelaars en hun stedelijke en (inter)nationale netwerken. Ook het Museum Hof van Busleyden zoekt de dialoog op buiten en binnen de museale muren. Dat resulteerde in verschillende co-producties die putten uit een brede waaier aan kunstvormen. Bv. Museum Hof van Busleyden en ARSENAAL/LAZARUS tijdens The Neverending Park. Of de interdisciplinaire programmatie rond tijdelijke tentoonstellingen zoals Zot Geweld/Dwaze Maagd die de discipline dans exploreerde.

De Stad neemt een faciliterende rol op in de ondersteuning van artistiek ondernemerschap. De Stad vervult daarbij haar belofte om alle structureel erkende kunstorganisaties onderdak te bieden. Daarnaast bestaat er een Mechels subsidiereglement dat de eigenheid en autonomie van alle partners respecteert, maar aandacht voor de drie accenten van het cultuurbeleid bevordert: samenwerking, participatie en vernieuwing.

Voor het verwerven van bovenlokale subsidiëring is lokale ondersteuning vaak een voorwaarde om extra middelen te genereren. Maar ook de toegang tot andere bronnen wordt door de Stad gefaciliteerd. Zo ging de Stad een samenwerking aan met vzw Perpodium om de Mechelse kunstorganisaties te helpen in de mogelijkheden die tax shelter biedt. En was Mechelen gidsstad dankzij haar Solidariteitsfonds Corona (Mechelse en Vlaamse middelen).

CO-CREATIEVE EN FACILITERENDE STAD

Volle maan muziek - Lummala - © Alidoor Dellafaille

The Sea Within (Voetvolk) - BROEK - © Stijn Van Bosstraten

AMBITIES EN

UITDAGINGEN

Mechelen staat voor belangrijke uitdagingen, niet in het minst op gebied van lokaal cultuurbeleid, kunst en erfgoed. De sector heeft de voorbije jaren al verschillende besparingsrondes moeten ondergaan en gaat momenteel als gevolg van COVID 19 door een ongeziene crisis. In tegenstelling tot de vier andere kunststeden is Mechelen geen provinciehoofdplaats. De stad haalt daardoor in vergelijking met de collega-kunststeden veel minder middelen op. Dat maakt dat alle spelers aangewezen zijn op een nauwe samenwerking om zo economisch en efficiënt mogelijk om te gaan met mensen en middelen.

De algemene besparingen die de voorbije jaren op de verschillende bestuursniveaus zijn doorgevoerd, maken de oefening alleen maar complexer. De Vlaamse regering schafte inmiddels de sectordecreten af en stort voortaan de middelen zonder oormerk en via het gemeentefonds in de stadskas. Geen planlasten meer, maar ook geen prioriteiten en geen toezicht op de besteding.

VERBINDEN OM CONNECTIE TE ZOEKEN EN CULTUREEL WEEFSEL UIT TE BOUWEN

Tot voor kort herbergde Mechelen geen grote traditionele kunst- of erfgoedinstututen zoals de Vlaamse Opera, KMSKA, Museum voor Schone Kunsten,... Hierdoor ontwikkelde de stad een uniek netwerk van intens samenwerkende kunsten- en erfgoedpartners. Mede omdat er geen instituten waren die het alleenrecht konden opeisen, hebben de kunstenorganisaties en cultureel-erfgoedspelers in Mechelen al decennialang de kaart van de samenwerking getrokken. Het zit in het DNA van een stad op mensenmaat, met behapbare omvang en vele dynamische, energieke, creatieve spelers die als vanzelfsprekend de handen in elkaar slaan. De kracht van de schaalgrootte kan worden uitgespeeld: deelnemers binnen eenzelfde branche kennen elkaar en dat creëert nieuwe mogelijkheden. De recente landelijke erkenning en renovatie van Museum Hof van Busleyden en Kazerne Dossin bieden heel wat mogelijkheden om deze samenwerkingen op nationaal en internationaal niveau nog meer te ontdekken en als troef uit te spelen.

Het grote stadsfestival Op.Recht.Mechelen en de jaarthema's zijn hier een mooi voorbeeld van. Stadsdiensten, professionele kunstenorganisaties, amateurverenigingen en lokaal talent slaan de handen in elkaar om een divers cultureel programma uit te werken. Toch lijkt er nog verbinding te

ontbreken tussen de verschillende netwerken die vandaag reeds bestaan. Er is nog werk aan het uitbouwen van een horizontaal netwerk waarbij er met een open blik wordt gekeken naar de verschillende culturele actoren als gelijke partners. Hierbij is het belangrijk om ook kleine spelers en individuen niet uit het oog te verliezen. Het fijnmazig netwerk van professionele kunstorganisaties, socio-culturele verenigingen en individuele kunstenaars bepaalt immers het unieke karakter van het Mechelse cultuurlandschap. De Stad stimuleert daarom samenwerking tussen en over de verschillende structuren heen, zodat we dit netwerk in stand kunnen houden.

De Stad kan daarbij nog meer optreden als katalysator om de sector uit te breiden en open te breken, maar ook door bruggen te slaan met andere beleidsdomeinen (zoals onderwijs, welzijn, toerisme,...). Ook de kunstorganisaties dienen daarbij een verbindende rol op te nemen. Wederzijdse communicatie, transparantie en vertrouwen tussen spelers onderling en de Stad zijn hiervoor essentieel. De Stad moedigt dan ook het delen van expertise, co-producties, open agenda's en solidariteit aan in tijden van beperkte financiële middelen. Door meer onderling overleg en uitwisseling te organiseren kan het cultureel weefsel verder worden uitgebouwd en zich versterken. Bovendien zijn de kunstorganisaties in Mechelen geen individuele eilanden, maar vormen ze één sterk netwerk.

Het complementaire cultuurlandschap in Mechelen is een sterkte die al vaak zijn meerwaarde bewezen heeft. Toch kunnen we dit landschap nog meer op elkaar afstemmen. Er moet de reflex ontstaan voor open dialoog tussen de verschillende partners die inzetten op dezelfde doelstellingen. Enkel met een goed verbonden cultureel weefsel kan er een nog groter vangnet worden gecreëerd en ontstaan er inspirerende samenwerkingen.

“Kunstorganisaties en cultureel-erfgoedspelers in Mechelen trekken al decennialang de kaart van de samenwerking”

CULTUUR VOOR ALLEN

Zoals het advies van de cultuurraad luidt, is cultuurparticipatie een basisrecht voor elke Mechelaar. Deelnemen en deelhebben aan cultuur moet in Mechelen voor iedereen, ongeacht fysieke, verstandelijke, financiële of sociale mogelijkheden en beperkingen, mogelijk zijn. En dit zowel als publiek, artiest, medewerker of organisator. Participatie is daarbij een middel om diversiteit en inclusie in het cultureel aanbod te verbreden.

“Deelnemen en deelhebben aan cultuur moet in Mechelen voor iedereen mogelijk zijn, ongeacht fysieke, verstandelijke, financiële of sociale mogelijkheden en beperkingen”

Op het vlak van participatie spelen het deeltijds kunstonderwijs, de amateurkunsten, de festivals, en RADAR reeds een belangrijke rol. Mechelen Feest organiseert culturele initiatieven voor een breed publiek, onder meer via festivals en andere activiteiten in de openbare ruimte. Door los te komen uit vaste structuren en cultuur naar mensen en wijken te brengen wordt een groter en diverser publiek bereikt. Het BROEK festival is een mooi initiatief waarbij verrassende samenwerkingen ontstaan op een onverwachte locatie waardoor het publiek geprikkeld blijft. Op dezelfde wijze slagen de twee Mechelse circussen erin om een groot bereik te verkrijgen door hun laagdrempelige, niet taalgebonden voorstellingen en zichtbaarheid in het straatbeeld.

Elke Mechelaar of organisatie moet de kans kunnen krijgen zijn culturele noden en wensen te uiten. Co-creatie en bottom-up werken resulteren immers in creativiteit, kwaliteit en betrokkenheid. Met de projectsubsidies krijgen Mechelse kunstenaars en organisaties de kans om zelf kunst- of cultuurprojecten te organiseren. Jaarlijks worden een twintigtal gemeenschapsvormende projecten ondersteund die vaak een nieuw, soms bijzonder talrijk, publiek aanspreken. Naast het ondersteunen van organisaties zijn er ook heel wat burgers die creatief aan de slag willen gaan. Het participatieve project De Grond der Dingen is een toonbeeld van inclusief lokaal cultuurbeleid. Door van onderuit te werken en mede-eigenaarschap te creëren werden Mechelaars met elkaar verbonden bij het delen van hun ideeën voor een betere stad.

Verder blijven schoolvoorstellingen, gezien de Mechelse demografische evolutie, het belangrijkste instrument om kinderen te bereiken aan wie anders de kennismaking met het kunstenaarsaanbod zou ontzegd worden. Scholen zijn een weerspiegeling van onze maatschappij. Samenwerking met onderwijs heeft dan ook een niet te onderschatten waarde voor de cultuureducatie van leerlingen. Met meer dan 100

schoolvoorstellingen per jaar bereiken we al heel wat kinderen en jongeren. Niettemin blijft het een uitdaging om deze doelgroep te blijven bereiken buiten de schoolcontext.

Diverse drempelverlagende maatregelen zoals het invoeren van de UiTPAS, acties rond urban art, categorale acties die gericht waren op het betrekken van doelgroepen in Het Predikheren, RADAR, Cultuurcentrum Mechelen en kunstorganisaties vergroten de inzet op cultuurparticipatie. Bij dergelijke acties is het belangrijk duurzame relaties op te bouwen en deze te onderhouden, zodat er van bij het begin een partnerschap kan ontstaan.

Ondanks deze initiatieven is er nog steeds een participatiedeficit van mensen met een beperking of divers socio-culturele achtergrond op vlak van de organisaties en hun personeel, het bestuur, het aanbod en de participant. Waar liggen de drempels en hoe kunnen we deze wegwerken? Om op deze vraag te antwoorden dienen we eerst de noden en behoeften van de Mechelaar in kaart te brengen. Daarnaast is het ook belangrijk om de nodige kennis en expertise in huis te halen door de juiste partners te betrekken. Inclusie is een duurzaam werkproces waarvoor de hele sector zich moet inzetten zodat we diverse groepen blijven aangespreken en betrekken.

CULTUREEL ECOSYSTEEM VOOR ARTISTIEK TALENT

Mechelen is een dynamische, creatieve en uitdagende stad die barst van potentieel talent. Het deeltijds kunstonderwijs, RADAR, de verschillende verenigingen en Thomas More bieden tal van opportuniteiten voor deze vruchtbare voedingsbodem om te ontdekken en te groeien. Daarnaast zijn er ook verschillende cultuurhuizen die ondersteuning en begeleiding verlenen aan jong talent en startende kunstenaars. Desondanks blijft het een uitdaging om kunstenaars hier in de stad te houden en nieuwe aan te trekken. Kunstenaars liggen aan de basis van een succesvol, kwalitatief en dynamisch kunstlandschap. We hechten dan ook veel belang aan dit creatief talent, maar hoe verankeren we hen in de stad zodat ze hier mee in willen investeren?

Eenzijds is het belangrijk voldoende speelkansen, begeleiding en ondersteuning te bieden. Een ecosysteem laat je immers groeien door het van onderuit te voeden. Het Outside In festival slaagt erin om een brug te slaan en verbinding te creëren tussen jong talent en het professionele veld. Dergelijke initiatieven zijn zeer waardevol en kunnen nog meer ontdekt en verbreed worden. Duurzame ondersteuning is intensief, maar

“Een ecosysteem laat je immers groeien door het van onderuit te voeden”

werpt zijn vruchten af en dit kan de Stad alleen maar stimuleren. Naast de ondersteuning van jong talent moet er ook aandacht zijn voor artiesten die niet meer tot de starters behoren, noch tot de grote gevestigde waarde. De laatste jaren is er in Mechelen sterk ingezet op talentontwikkeling en de instroom van jonge artiesten. Maar wat met de doorstroommogelijkheden? De kloof tussen ‘amateur’ of startende makers en het professionele veld is nog te groot. Ook de Vlaamse subsidiekaders en het hernieuwde kunstendecreet maken het niet eenvoudiger. Door de definiëring van drie ‘ruimtes’ in de principesnota neemt de kloof tussen structurele werkingen en de projecten alsmaar toe. Op deze manier dreigen een generatie kunstenaars en kleine organisaties die al jaren met projectsubsidies werken uit de boot te vallen.

Anderzijds kunnen kunstenaars gebonden worden aan de stad door duurzame en betaalbare ruimte ter beschikking te stellen. Werkplaatsen waar ze kunnen experimenteren om hun ideeën vorm te geven, maar ook presentatieplekken waar we dit werk zichtbaar kunnen maken. Momenteel kunnen kunstenaars en creatieve ondernemers terecht in Artenova en Brandwerk voor atelierruimte. Deze plaatsen bieden niet enkel werkruimte, maar zijn ook een ontmoetingsplaats waar intersectorale synergiën ontstaan. De tijdelijke invulling van deze infrastructuur geeft ruimte voor experiment, maar is niet kwalitatief en voldoet vaak niet aan de noden van de verschillende gebruikers. Daarnaast is er ook nog de onzekerheid die deze tijdelijke bezetting met zich meebrengt.

De groeiende behoefte aan laagdrempelige en kwalitatieve culturele infrastructuur voor socio-culturele verenigingen en individuele kunstenaars kwam duidelijk naar voor uit de online bevraging. De problematiek met betrekking tot ruimte en het in gedrang komen van maatschappelijk vastgoed doet zich niet enkel voor in Mechelen, maar is een vraagstuk dat zich stelt in elke sterk groeiende stad. Het probleem situeert zich niet enkel bij het tekort aan ruimte, maar ook bij het bekend maken en optimaal benutten van het bestaande aanbod. Door deze culturele infrastructuur in kaart te brengen en open te stellen kunnen vraag en aanbod beter op elkaar worden afgestemd. Om een platform voor ruimte te ontwikkelen dienen zowel de Stad als eigenaars van infrastructuur nog een taak op te nemen in de toekomst.

Om al deze uitdagingen het hoofd te bieden is het noodzakelijk een stabiele en veilige context te creëren voor

elke speler, klein of groot, binnen het cultureel ecosysteem van de stad. Een oplossing kan gezocht worden in de uitwerking van een kunstenaarsbeleid, naast een kunstenbeleid. Om dit te realiseren dienen ook de individuele kunstenaars een stem te krijgen en betrokken te worden bij het beleid. Daarnaast dient er binnen dit beleid ook ruimte te zijn voor groeimarge zowel in de visie als in de budgetten.

CULTUUR ALS TROEF VOOR ONTWIKKELING EN VERNIEUWING

Mechelen blijft investeren in culturele infrastructuur. Niet alleen om een jong en divers publiek aan de stad te binden en voldoende geprikkeld te houden, maar ook omdat culturele infrastructuur de motor is voor stadsvernieuwing. De Stad heeft hier de voorbije jaren dan ook sterk in geïnvesteerd. Realisaties als het Museum Hof van Busleyden, Het Predikheren en Depot Rato zijn soft-location factors: ze verhogen de aantrekkingskracht van de stad en verhogen de levenskwaliteit van haar inwoners. Daarnaast heeft Mechelen er resoluut voor gekozen om te investeren in nieuwe podiumzalen voor De MAAN en Kunstencentrum nona. Twee kunstenorganisaties met een (inter)nationale uitstraling. Ook in de toekomst staan er nog verschillende infrastructuurprojecten op de planning: een nieuwe bioscoop in de Oude Stadsfeestzaal, het uitbouwen en moderniseren van de Cultuurpleinsite, de Predikherenkerk en de Heilig Hartkerk als hub voor amateurtheater en culturele activiteiten.

Toch liggen er nog heel wat uitdagingen op het vlak van ruimtegebruik en de rol die cultuur kan spelen bij de ontwikkeling van een stad en zijn samenleving. Steeds meer groeit de nood aan artistieke werk- en repetitieruimte, alsook flexibele presentatieruimte waar ad hoc kan getoond worden. Om vernieuwing te stimuleren is er ruimte nodig in planning, infrastructuur en middelen zodat experiment en onderzoek mogelijk is. RADAR heeft de intrinsieke missie van het experiment en geeft creatief talent alle kansen om zich daarop te werpen. Hiermee bieden zij in belangrijke mate bijdrage aan de vernieuwing van het cultuurlandschap. Kunstenaars geven niet enkel vorm aan dit landschap, maar kunnen ook hun bijdrage leveren aan de ontwikkeling van een stad. Het valt niet te onderschatten welke sociale impact een community zoals Artenova en Brandwerk kan hebben op een wijk. Een mooi voorbeeld van verbinding tussen kunsten en stadsvernieuwing is Project LOV. Bewoners, handelaars, lokale organisaties en kunstenaars werkten creatief samen door cultuur en natuur op

straat te brengen in aanloop naar de heraanleg van de Onze-Lieve-Vrouwestraat. De eerste stappen zijn gezet, maar de reflex om cultuur te betrekken als motor van vernieuwing is een bewustmakingsproces dat nog verder kan groeien.

Mechelen heeft de voorbije jaren sterk gebouwd aan de kwaliteit en het imago van de stad en trok daarbij ook internationaal de aandacht. Steeds meer groeit het bewustzijn dat kunsten en cultuur ook invloed hebben op dit imago en een bijdrage leveren aan de leefbaarheid van een stad. Kunsten kunnen zorgen voor innovatie op maatschappelijke domeinen en maken verbinding met de samenleving. De uitstraling van Mechelen als kunststad mag dan ook nog meer als troef worden uitgespeeld. Door zichtbaarheid te geven aan zijn kunst- en cultuurlandschap groeit ook het bewustzijn van zijn belang voor de maatschappij. De coronacrisis heeft bewezen dat kunst en cultuur meer dan ooit noodzakelijk is. Het is een essentiële factor voor de ontwikkeling van een stad, maar ook voor het welzijn van de mens.

“Kunsten kunnen zorgen voor innovatie op maatschappelijke domeinen en maken verbinding met de samenleving”

CONCLUSIE

In deze landschapstekening maakten we een stand van zaken op van de kunst- en cultuursector anno 2021. Mechelen heeft een rijk en divers cultuurlandschap met een kwalitatief en uniek aanbod. Binnen dit landschap neemt elke speler een noodzakelijke en onmisbare plaats in. De culturele actoren maken samen deel uit van een ecosysteem dat voortdurend in beweging is en connectie zoekt door verbinding aan te gaan met andere sectoren.

Het Lokaal Cultuurbeleid heeft de voorbije jaren sterk ingezet op samenwerking, participatie, vernieuwing en talentontwikkeling. Daarnaast investeerden we ook sterk in culturele infrastructuur, wat uitstraalt op het imago van de stad. Ook de professionele kunstorganisaties zetten mooie projecten neer met nationale en internationale allure. Ondanks deze sterke resultaten liggen er toch nog wat uitdagingen bij het uitbouwen van een goed geconnecteerd cultureel weefsel, inclusie, ondersteuning en ruimtegebruik.

Er is nog werk aan de winkel, maar Mechelen is ambitieus en gaat daarom deze uitdagingen niet uit de weg. Mechelen is een pioniersstad die durft. Een innovatief kunst- en cultuurbeleid maakt daar dan ook integraal deel van.

Samen met de leden van het Mechels Kunstenoverleg heeft het Lokaal Cultuurbeleid de gedeelde ambitie om te streven naar een kunststad waar:

- het cultureel weefsel sterk verbonden is en samenwerking vanzelfsprekend is
- er cultuur is voor allen, een stad waarin kunst- en cultuurparticipatie vanzelfsprekend is voor iedereen en een hefboom vormt tot diversiteit en inclusie
- een voedingsbodem is voor artistiek talent. Waar ruimte is om te experimenteren, te ontdekken, te groeien, te leren en te inspireren
- kunst en cultuur een dynamiserende factor zijn voor vernieuwing en ontwikkeling

De analyse van ambities en uitdagingen geeft aanleiding tot verdere dialoog. De Mechelse landschapstekening is een momentopname in een continu denkproces waarbij we alle culturele actoren wensen te betrekken. De voorgestelde ambities diepen we in een later traject verder uit tijdens een Staten Generaal Cultuur die de aanzet zal geven tot een memorandum rond een toekomstvisie voor kunst en cultuur.

1. Agentschap Binnenlands Bestuur, Stadsmonitor 2020. Een monitor voor leefbare en duurzame Vlaamse steden, geraadpleegd op 17 juni 2021, gemeente-stadsmonitor.vlaanderen.be
2. Rijksregisiter, 2020, Provincies in cijfers. Je stad of gemeente in kaart, geraadpleegd op 10 mei 2021, provincies.incijfers.be
3. Flanders District of Creativity, 2018, Impactmeting van 10 jaar culturele en creatieve sectoren (CCS) in Vlaanderen toont indrukwekkende economische groei, geraadpleegd op 4 februari 2021, press.flandersdc.be/impactmeting-van-10-jaar-culturele-en-creatieve-sectoren-ccs-in-vlaanderen-toont-indrukwekkende-economische-groei
4. Annick Schramme, 2018, Gebruiksonderzoek Individueel Rapport Cultuurcentrum Mechelen
5. Universiteit Antwerpen, Cult!, OP/TIL en LMR, 2021, Cultuur 21. Vlaamse Cultuurhuizen – Impactonderzoek Corona. CC Mechelen.

Deze landschapstekening is het resultaat van een denkproces dat de afdeling Lokaal Cultuurbeleid van de stad Mechelen uitvoerde in samenwerking met onderstaande partners:

ARSENAAL/LAZARUS	Inge Geens Manu Devriendt Willy Thomas
CASCO PHIL	Pieter Lembrechts
CIRCUS RONALDO	Danny Ronaldo
COLLECTIF MALUNÉS	Simon Bruyninckx
DE MAAN	Vicky Vermoezen
FESTIVAL VAN VLAANDEREN MECHELEN	Jelle Dierickx
HET BANKET	Tristan Versteven
HET KWARTIER	Ruth Mariën
KUNSTENCENTRUM NONA	Bart Vanvoorden Ilse Thienpont
Q-SOME BIG BAND	Manten Van Gils
RADAR	Annelien Van Damme Koen Kwanten
SJARABANG	Mart De Wever Marleen D'Joos
THEATER M	Yves De Lathauwer
ZEFIRO TORNA	Sigrid Damen
ZWEMMEN IN BRAK WATER	Pier De Cock

EDITORS Joke Somers
Steven Defoor
Jos De Backer

VORMGEVING Inne Goossens
DRUKKERIJ Mechelse Drukkerijen

CULTUURCENTRUM MECHELEN
Minderbroedersgang 5
2800 Mechelen

cultuur@mechelen.be
www.mechelen.be/cultuur

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
Heidi De Nijn
Grote Markt 21
2800 Mechelen

WETTELIJK DEPOT
D/2021/0797/8

